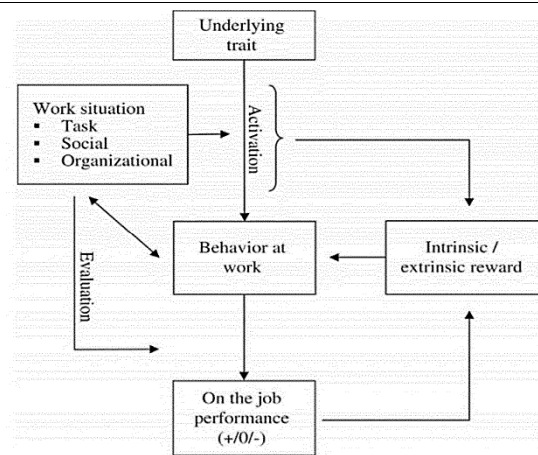

Hoofdstuk 1: Algemene situering, meting van persoonlijkheid en historisch perspectief

Trait-activation theorie: persoonlijkheidseigenschappen komen tot uiting omdat ze getriggerd worden in een bepaalde context

- Persoonlijkheidstrekken zijn latente tendensen die ons gedrag in een bepaalde richting sturen
- Trekken worden geuit als respons op trek-relevante situationele cues
- Expressie van de trek leidt tot intrinsieke satisfactie
 - ➔ Evaluatie van het gedrag (positief of negatief) leidt tot het bekrachtigend effect op het gedrag
 - ➔ Bepaalde eigenschappen zullen in bepaalde omgevingen veel meer tot uiting komen, en in andere omgevingen veel minder

DOEL: effect van dominantie op leiderschap; relevant omdat het de **link tussen s-data en t-data** aantoon

- In welke mate zijn mensen die zichzelf als dominant beoordelen effectief dominant in een testsituatie?
- Soort van waarschuwing voor proefleiders: niet enkel kijken naar wat getest wordt, maar ook de randfenomenen meenemen in je observatie

OPZET: participanten vullen vragenlijsten in en worden gescoord op dominantie

- Alle hoog-dominanten en alle laag-dominanten worden geselecteerd en mogen meedoen aan het experiment (alle matig-dominanten kwamen niet in aanmerking)
- Creatie van 4 condities door dyades op te stellen die een taak moesten volbrengen: kijken naar wie leider of volger wordt?
 - Hoog-dominante man – laag-dominante man: 75% van hoog-dominanten nam leiding
 - Hoog-dominante vrouw – laag-dominante vrouw: 70% van hoog-dominanten nam leiding
 - Hoog-dominante man – laag-dominante vrouw: 90% van hoog-dominanten nam leiding
 - **Hoog-dominante vrouw – laag-dominante man: 20% van hoog dominanten nam leiding**
- Elke dyade kreeg een doos met gereedschap waarmee ze iets moesten bouwen; proefleider zei dat ze gingen kijken naar het functioneren onder stress
 - Zijn de dominante personen nu eigenlijk de leiders?

UITKOMST:

- **Gelijk-geslacht dyades: confirmatie van de s-data**
 - Personen die zichzelf inschatten als dominant, nemen vaker leiderschapspositie in
 - Pleit voor validiteit tussen s-data en t-data
- **Hoog-dominante man – laag-dominante vrouw: confirmatie van de s-data**
- **Hoog-dominante vrouw – laag-dominante man: disconfirmatie van de s-data**
 - Ondanks dat vrouwen zichzelf als dominanter inschatten, namen laag-dominante mannen vaker de leiding!
 - ➔ Audio-opnames onthullen dat hoog-dominante vrouwen in 91% van de gevallen de leiderschapsrol letterlijk toekenden aan de man: "jij moet dat hier oplossen, jij bent de man, ik ben de vrouw"
 - ➔ Zonder deze randdata had men misschien gedacht dat dit experiment niet valide was
 - ➔ **De hoog-dominante vrouw was dominant op de manier dat ze de rollen verdeelde, mannen en vrouwen uiten hun dominantie anders**
 - ➔ Mooi voorbeeld van hoe je in een experimentele situatie breder moet kijken dan alleen naar wat getest wordt

DOEL: studie naar wat Facebook-profielen ons kunnen vertellen over de persoonlijkheid van die persoon

OPZET: alle woorden op de newsfeed en het profiel analyseren

- Meer dan 7 miljoen woorden analyseren
- Kijken naar verschillen tussen mannen en vrouwen itv woordgebruik
- Kijken over geslachten heen naar welke woorden geassocieerd zijn met welke persoonlijkheidstrekk

vrouwen

- Mensen vullen vooraf een persoonlijkheidsvragenlijst in

mannen

RESULTAAT: mannen en vrouwen gebruiken heel andere woorden op Facebook

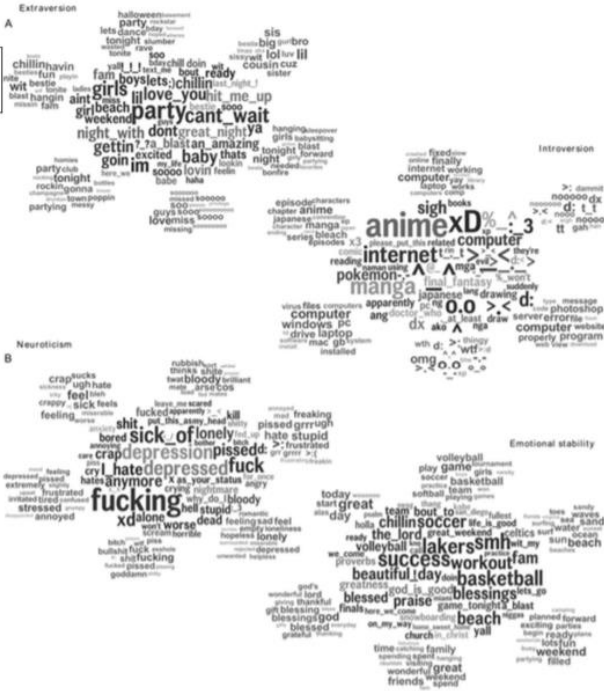
- Clusters stellen topics voor waar het meeste over wordt gecommuniceerd
 - Vrouwen: sociaal, liefde, familie, lieflijke dingen
 - Mannen: sport, scheldwoorden, politiek, geweld, economie, gaming, competitie
- Grootte van de letters indiceert hoe sterk het woord gecorreleerd is met het geslacht/de trek
 - Vrouwen: 'excited', 'shopping'
 - Mannen: 'fuck', 'wishes'

- Verschillen in persoonlijkheid mbt woorden die gebruikt worden op Facebook

extravert

- Extraversie: 'party', 'baby'
- Introvert: 'anime', 'computer'
- Neurotisch: 'fucking', 'sick', 'depressed'
- Emotioneel stabiel: 'success', 'basketball', 'blessed'

introvert

neurotisch

emotioneel stabiel

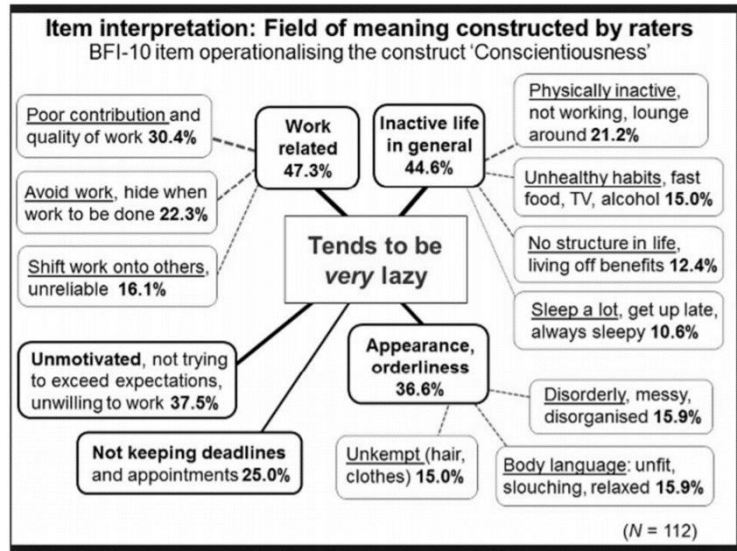
➔ Dit onderzoek heft aangetoond dat de taal die je gebruikt voor een stuk indicatief is voor je persoonlijkheid

DOEL: belang van aggregatie aantonen!

METHODE: 112 mensen krijgen een zin voorgelegd 'tends to be very lazy', en moeten deze zin interpreteren

RESULTAAT: we zien in deze rubrieken hoe verschillend dat mensen dit interpreteren

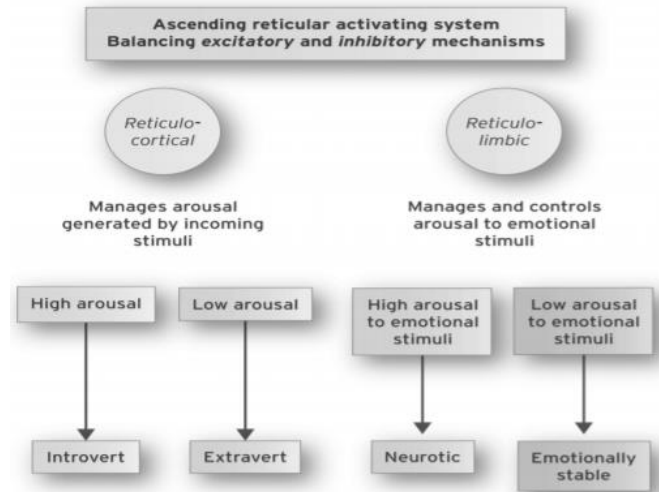
- Werk-gerelateerd
- Inactiviteit over het algemeen
- Slordig eruitzien
- ...
- ➔ Dit toont hoe belangrijk het is om meerdere beoordelaars te betrekken in een design (niet enkel voor persoonlijkheid)

Hoofdstuk 2: Multi-trek theorieën en biologische theorieën van persoonlijkheid

Eysenck: persoonlijkheid en arousal (ARAS-systeem)

- Ons menselijk brein bestaat uit 2 soorten mechanismen
 - **Excitatorisch:** zorgen ervoor dat we alert, actief zijn
 - **Inhibitorisch:** zorgen ervoor dat we inactief, rustig zijn
- Het evenwicht tussen deze 2 mechanismen wordt volgens Eysenck gereguleerd door het **ARAS-systeem**
 - **Ascending Reticular Activating System** (hersenslam): binnen dit systeem zijn er nogmaals 2 super-circuits
 - **Reticulo-corticaal systeem:** reguleert alle arousal die van **buitenaf** binnenkomt in de cortex
 - Extraverten: lage corticale arousal → daarom zoeken ze activiteiten op, omdat ze vanuit zichzelf onder-aroused zijn
 - Het ARAS-systeem houdt voor extraverten te veel informatie tegen
 - Introverten: hebben uit zichzelf een hoge corticale arousal, en zijn dus snel overgestimuleerd
 - Het ARAS-systeem houdt voor introverten te weinig informatie tegen
 - ➔ Verschillen tussen introverten en extraverten komen dus door verschillen in corticale arousal → ARAS-systeem
 - **Reticulo-limbisch systeem:** reguleert alle arousal van **emotie**
 - **Neuroten:** schieten sneller in stress-reactie door emotionele stimuli
 - Reticulo-limbisch systeem laat die emotionele prikkels sneller door

DOEL: ARAS-systeem van Eysenck toetsen

OPZET: impact van achtergrondgeluid meten op de prestatie van introverten en extraverten op een associatietaak

- Vragen naar de voorkeur voor geluidsniveau van introverten vs extraverten

UITKOMST:

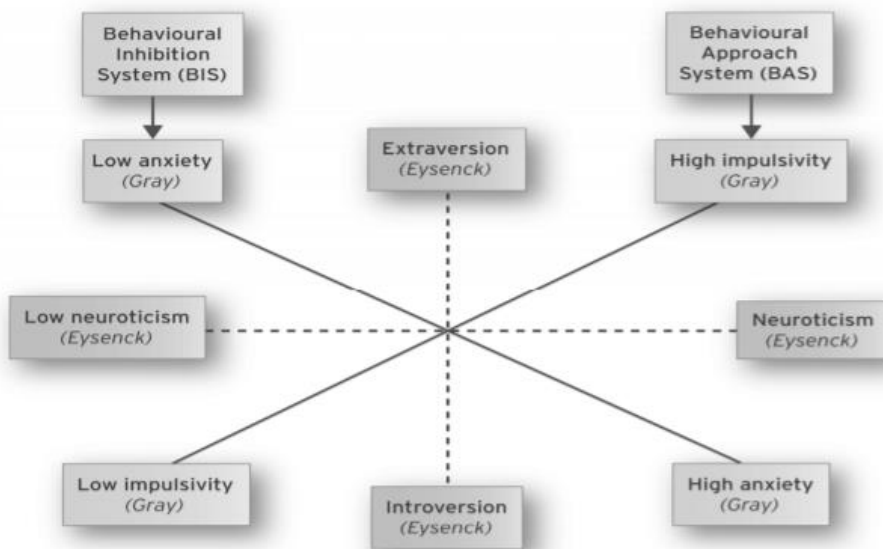
- **Introverten verkiezen een lager geluidsniveau**
- **Introverten presteren minder goed bij hogere geluidsniveaus**
 - Huidgeleiding van introverten en extraverten is hetzelfde als ze beiden op het niveau van voorkeur kunnen werken
 - **Vanaf introverten moeten werken onder meer geluid of extraverten moeten werken onder minder geluid, was er meer huidgeleiding en dus meer stress**

BIS/BAS model van Gray

- **BIS-systeem:** behavioural inhibition system
 - Heel gevoelig voor straf en bedreiging
 - Neuroticisme
- **BAS-systeem:** behavioural approach system
 - Heel gevoelig voor beloning
 - Extraversie
- Mensen verschillen in de mate waarin ze een ontwikkeld BIS- dan wel een ontwikkeld BAS-systeem hebben
 - Hoe extremer de scores op die BIS/BAS-dimensies, hoe groter de kans op het ontwikkelen van psychopathologie
 - Hoge BIS: internaliserende problemen
 - Hoge BAS: externaliserende problemen
- Mensen met hoge levels van impulsiviteit en herhaaldelijke delinquentie hebben een zwak BIS-systeem
 - Leren niet uit straf en zijn veel gevoeliger voor beloning
- Experimenten met dieren: evidentie dat BIS/BAS-systemen elk gereguleerd worden door andere neurale mechanismen

Integratie BIS/BAS en arousal model

Biologisch model van Cloninger

➤ Er zijn 4 temperamentsdimensies

- 1) **Novelty-seeking**: dopamine
- 2) **Harm avoidance**: serotonine
- 3) **Reward dependence**: norepinephrine
- 4) **Persistence**

N E O A C

Novelty seeking	-0.01	.43	.27	-.12	-.36
Harm avoidance	.54	-.57	-.33	.05	-.24
Reward dependence	.10	.45	.32	.17	.07
Persistence	-.03	.08	.03	.04	.46
Self-directedness	-.63	.29	.06	.14	.45
Cooperativeness	-.18	.20	.22	.51	.12
Self-transcendence	.06	.25	.41	-.01	.16

➤ Deze 4 dimensies zijn:

- Onafhankelijk
- Erfelijk bepaald
- Vroeg observeerbaar
- Gelinkt aan neurotransmitters

➤ Naast de 4 temperamentsdimensies zijn er ook 3 karakterdimensies die meer omgevingsgestuurd zouden zijn

- 1) **Self-directedness**
- 2) **Cooperativeness**
- 3) **Self-transcendence**

➤ Links met andere theorieën:

- BIS/BAS:
 - Novelty-seeking en reward dependence komen overeen met het BAS-systeem
 - Harm-avoidance komt overeen met het BIS-systeem
- FFM: correlaties niet vanbuiten kennen
 - Novelty-seeking, extraversie en openheid hangen samen
 - Harm-avoidance en neuroticisme hangen samen
 - Reward-dependence, extraversie en openheid hangen samen
 - Persistence en consciëntieusheid hangen samen
 - Self-directedness, extraversie en consciëntieusheid hangen samen
 - Cooperativeness, openheid, extraversie en altruïsme hangen samen
 - Self-transcendence, extraversie en openheid hangen samen

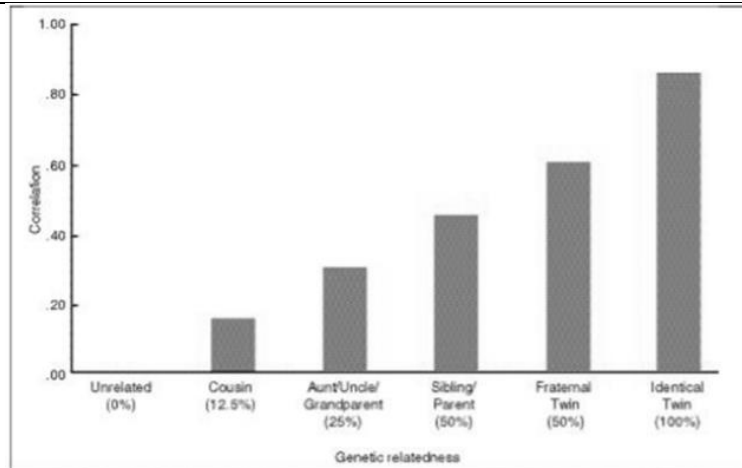
➤ Problemen met het model van Cloninger

- Hoe maken ze het verschil tussen erfelijke en omgevingsgestuurde trekken?
 - Er zijn geen verschillen tussen temperament en karakter: ze zijn beiden even erfelijk
- Die neurotransmitters zijn inderdaad gelinkt aan temperament, maar niet zo specifiek/eenduidig
- De 7-factorstructuur is vaak niet repliceerbaar

Familiestudies: 50% gedeelde genen binnen families

➤ Rationale: als genen belangrijk zijn in het beïnvloeden van een trek (ervan uitgaande dat de omgeving gelijk blijft), dan is de correlatie tussen familieleden sterker als die familieleden sterker gerelateerd zijn

- Grafiek: deze trek is sterk genetisch bepaald
 - Hoe groter de genetische similariteit, hoe groter de similariteit tussen de tweelingen
 - Moest het eerder omgevingsbepaald zijn, dan zou de grafiek er niet uitzien als een mooie stijgende lijn
- De mate van gelijkheid in een bepaalde persoonlijkheidstrekk hangt samen met de mate van genetische verwantschap tussen familieleden
- Voordeel: heel gemakkelijk beschikbaar
- Nadelen:
 - Elke ouder met elk kind deelt 50%
 - Alle kinderen onderling delen 50%
 - Het is moeilijk te zeggen of het nu ligt aan de omgeving of de genen

Formule klassieke additieve methode toegepast op tweelingen

- $r_{MZ} = h^2 + c^2$
 - r_{MZ} : de correlatie tussen paren monozygote tweelingen
 - h^2 : erfelijkheidsvaantie (h: heritability)
 - c^2 : gemeenschappelijke omgevingsvariantie (c: common environment)
- $r_{DZ} = \frac{1}{2}h^2 + c^2$
 - Dizygote tweelingen delen maar 50%, dus h^2 mag maar de helft zijn
 - $c^2 = r_{MZ} - \frac{1}{2}h^2 = 2(r_{MZ} - r_{DZ})$

ALS $c^2 = r_{MZ} - h^2$

EN $r_{DZ} = \frac{1}{2}h^2 + c^2$

DAN $r_{DZ} = \frac{1}{2}h^2 + r_{MZ} - h^2$

↔ $h^2 - \frac{1}{2}h^2 = r_{MZ} - r_{DZ}$

↔ $\frac{1}{2}h^2 = r_{MZ} - r_{DZ}$

↔ $h^2 = 2(r_{MZ} - r_{DZ})$

Vb: lichaamslengte

Corr MZ = .89
Corr DZ = .51

Erfelijkheid?
 $= 2 * (.89 - .51) = 76\%$

Omgevingsvariantie?
 $= 100\% - 76\% = 24\%$

Gemeensch.
Omgevingsvariantie?
 $.89 - .76 = .13 = 13\%$

DOEL: correlaties tussen FFM-dimensies en monozygote en dizygote **samen-opgevoede tweelingen**

OPZET: erfelijkheidsschatting volgens de klassieke methode

UITKOMST:

- Voor neuroticisme: 80% is genetisch, 20% is omgeving
 - Maar als je nu eens de gemeenschappelijke omgevingsvariantie (c^2) wilt berekenen, dan leidt de formule tot een negatief getal, dat is toch niet mogelijk?
 - Deze formules deugen dus niet

Personality dimension	Monozygotic (MZ; identical) twins	Dizygotic (DZ; fraternal) twins	Heritability estimate $h^2 = 2(r_{mz} - r_{dz})$
Extraversion	0.56	0.28	56%
Neuroticism	0.53	0.13	80%
Agreeableness	0.42	0.19	46%
Conscientiousness	0.54	0.18	72%
Openness	0.54	0.35	38%

$c^2 = r_{MZ} - h^2$
Neuroticisme: $.53 - .80 = -.27$

DOEL: correlaties voor extraversie en neuroticisme (Eysenck) voor monozygote en dizygote **samen-opgevoede tweelingen**

OPZET: 3 verschillende landen, scheiding tussen mannelijk en vrouwelijk

UITKOMST:

- De monozygote tweelingen hebben hogere cijfers dan de dizygote tweelingen
 - Teken van erfelijkheid

Sample	Extraversion				Neuroticism			
	Monozygotic males	Monozygotic females	Dizygotic males	Dizygotic females	Monozygotic males	Monozygotic females	Dizygotic males	Dizygotic females
Sweden	0.47	0.54	0.20	0.21	0.46	0.54	0.21	0.25
Finland	0.50	0.53	0.13	0.19	0.46	0.52	0.18	0.26
Australia	0.46	0.49	0.15	0.14	0.33	0.43	0.12	0.18

DOEL: correlaties tussen de persoonlijkheidsfactoren van Eysenck, het FMM en soorten tweelingen over landen heen

OPZET: correlatieeel

UITKOMST:

- Persoonlijkheid is heel sterk erfelijk bepaald: 30-50% erfelijk bepaald, soms zelfs 60%
 - Vooral extraversie en neuroticisme zijn sterk genetisch bepaald
 - Dus 50-70% omgeving

Personality dimension	3-factor model of personality	
	Meta-analysis study (Eaves et al., 1989)	Australian twin study (Loehlin & Martin, 2001)
Extraversion	0.58	0.47
Neuroticism	0.44	0.40
Psychoticism	0.46	0.29
Personality dimension	5-factor model of personality	
	USA twin study (Waller, 1999)	Canadian twin study (Jang et al., 1996)
Extraversion	0.49	0.56
Neuroticism	0.42	0.52
Agreeableness	0.33	0.42
Conscientiousness	0.48	0.53
Openness	0.58	0.51

DOEL: correlaties voor persoonlijkheid bij monozygote en dizygote tweelingen apart en samen-opgevoed

OPZET: correlatieeel

UITKOMST:

- Dit is veel sterkere evidentie voor de erfelijkheid van persoonlijkheidstrekken: de monozygote tweelingen zijn apart opgevoed, en toch lijken ze zo hard op elkaar in termen van persoonlijkheid, meer dan de dizygote tweelingen die samen zijn opgevoed!

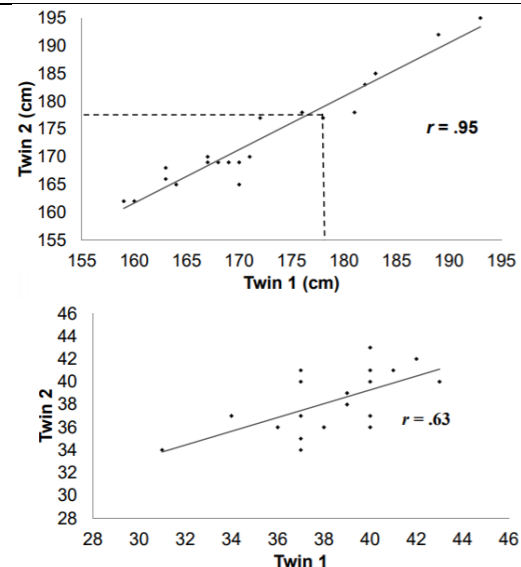
	Identical twins (Mz) reared together	Identical twins (Mz) reared apart	Fraternal twins (Dz) reared together	Fraternal twins (Dz) reared apart
Pedersen et al. (1988)				
Extraversion	0.54	0.30	0.06	0.04
Neuroticism	0.41	0.25	0.28	0.24
Hershberger et al. (1995)				
Extraversion	0.20	0.36	-0.04	0.09
Neuroticism	0.39	0.31	0.09	0.09
Openness	0.18	-0.08	0.15	0.05

DOEL: correlaties tussen lichaamslengte, novelty-seeking en samen-opgevoede monozygote tweelingen

OPZET: scatterplot

UITKOMST:

- Correlatie van 0.95 voor lichaamslengte
 - Er is een heel sterke genetische component
- Een grote puntenwolk = kleinere genetische component
- Correlatie van 0.63 voor novelty seeking
 - De omgeving speelt een grotere rol

DOEL: correlatie tussen geadopteerd kind en zijn/haar biologisch en adoptieouder

OPZET: adoptiestudie

UITKOMST:

- Extraversie is erfelijk bepaald: de correlatie tussen het adoptiekind en de biologische ouder is sterker dan die met de adoptieouder
- Als de gedeelde omgeving belangrijk zou zijn, dan zouden de correlaties met de adoptieouders veel groter moeten zijn dan die met de biologische ouder

Personality dimension: Indices of extraversion	Biological parent	Adoptive parent
Social presence (California Psychological Index)	0.34	0.12
Vigorous (Thurstone Temperament Schedule)	0.33	0.06
Sociable (Thurstone Temperament Schedule)	0.18	0.02
Sociability (California Psychological Index)	0.17	0.04
Active (Thurstone Temperament Schedule)	0.16	0.02

Minnesota Study of Twins Reared Apart

DOEL: erfelijkheid van persoonlijkheidstrekken

OPZET: studie van 45 monozygote en 26 dizygote apart opgevoede tweelingen

- Combinatie van sterktes tweelingstudies met adoptiestudies

UITKOMST:

- Hoge correlaties, maar ook voor dingen waarvan we dachten dat die vooral omgevingsbepaald waren
 - Attitudes
 - Traditionalisme
 - Agressie
 - Neuroticisme
 - Verbeelding
 - ...
- Genetica speelt dus een heel sterke rol!
- Nadeel: dit komt heel weinig voor
 - Je kan niet zomaar tweelingen uit elkaar trekken om te onderzoeken
- Deze cijfers zijn directe erfelijkheidsschattingen: h^2
 - De omgeving doet er niet toe, dus c^2 doet er niet toe!

Table 6.2 Correlations Between Identical Twins Reared Apart

Personality Trait	Twin Correlation
Sense of well-being	.49
Social potency	.57
Achievement orientation	.38
Social closeness	.15
Neuroticism	.70
Sense of alienation	.59
Aggression	.67
Inhibited control	.56
Low risk-taking	.45
Traditionalism	.59
Absorption or imagination	.74
Average twin correlation	.54

Directe erfelijkheidsschattingen!

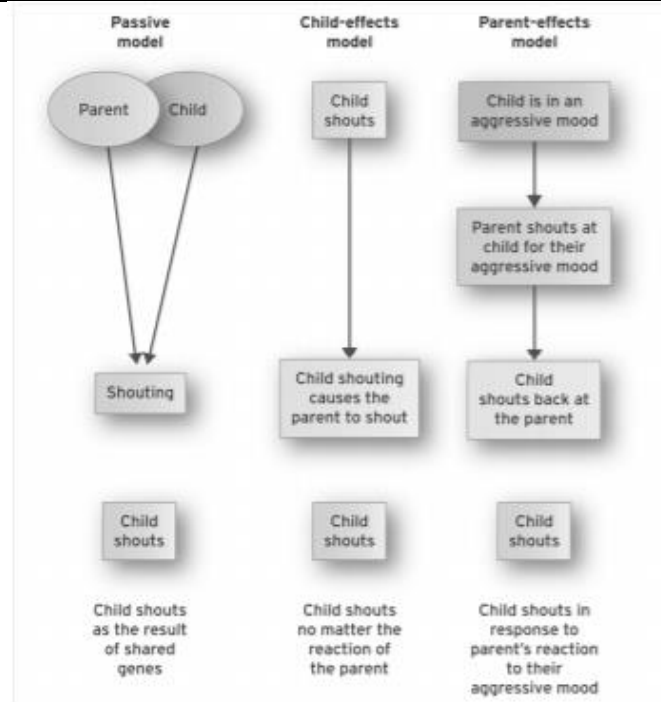
Model van Reiss: unieke within-family factoren en outside-family factoren

Within-family factoren

- Passief model
- Child-effects model
 - Child-driven effect
 - Positieve feedback lus
 - Negatieve feedback lus
- Parent-effect model

Outside-family factoren

- Groeps-socialisatie theorie
- Context-specifieke socialisatie
- Socialisatie buitenshuis
- Transmissie van cultuur via groepsprocessen
- Groepsprocessen die verschillen tussen sociale groepen versterken of verschillen tussen individuen binnen groepen versterken

Belangrijke studie!! Mijlpaal

DOEL: erfelijkheid van FFM-facetten in monozygote en dizygote tweelingen

METHODE: Canadese en Duitse steekproeven van monozygote en dizygote tweelingen de NEO-PI-R laten invullen

RESULTAAT RUWE SCORES:

NEO-scales	Combined sample			Canadian sample			German sample		
	h^2	c^2	e^2	h^2	c^2	e^2	h^2	c^2	e^2
Neuroticism									
Anxiety	.41		.59						
Hostility	.37		.63						
Depression	.44		.56						
Self-consciousness	.46		.54						
Impulsiveness	.37		.63						
Vulnerability	.40		.60						
Extraversion									
Warmth	.40		.60						
Gregariousness	.40		.60						
Assertiveness	.46		.54						
Activity	.38		.62						
Excitement-seeking	.46		.54						
Positive emotions	.38		.62						

c^2 : common environmental variance
 e^2 : unique environmental variance

- Voor 26 van de 30 NEO-PI-R facetten is er eenzelfde type en grootteorde van genetisch en omgevingseffect over beide culturen (niet voor values, modesty, order en self-discipline)
- De NEO-PI-R domeinen zijn gelijk over culturen heen: zowel de omgeving als de erfelijkheidsinvloed
- Daarom staan alle resultaten onder 'combined sample'
- De gedeelde omgeving (c^2) doet bijna niets, het is vooral de unieke omgeving (e^2) die een rol speelt
- Modesty en self-discipline: de omgevingsvariantie kon niet gelijkgesteld worden aan 0, dit heeft men vrij moeten schatten

Openness to experience							
Fantasy	.40	.60					
Aesthetics	.46	.54					
Feelings	.31	.69					
Actions	.44	.56					
Ideas	.49	.51					
Values			.61	.39	.38		.62
Agreeableness							
Trust	.37	.63					
Straightforwardness	.31	.69					
Altruism	.27	.73					
Compliance	.38	.62					
Modesty			.00	.33	.67	.46	.00
Tendermindedness	.34	.66					
Conscientiousness							
Competence	.29	.71					
Order			.58	.42	.44		.56
Dutifulness	.37	.63					
Achievement striving	.46	.54					
Self-discipline			.13	.26	.61	.41	.00
Deliberation	.30	.70					

RESULTAAT RESIDUELE SCORES:

- Uitzuivering van de effecten van de domeinen/factoren
- Dit zijn argumenten voor het hiërarchisch model van persoonlijkheid
 - De facetten zijn meer dan een operationalisatie van die factor, ze zijn ook nog eens sterk erfelijk bepaald
 - Erfelijke constructen zijn zeer sterk gelinkt aan persoonlijkheid en veel meer dan andere fysiologische/biologische maten
 - **Erfelijkheid is het sterkst gelinkt met persoonlijkheid en geen andere fysio/biologische maten!**

Schatting van de genetische component, gecorrigeerd voor onbetrouwbaarheid

NEO-scales	h^2	c^2	e^2	r_{tt}	h^2/r_{tt}
Neuroticism					
Anxiety	.25		.75	.58	.43
Hostility	.21		.79	.53	.40
Depression	.25		.75	.50	.50
Self-consciousness	.29		.71	.54	.54
Impulsiveness	.27		.73	.59	.46
Vulnerability	.26		.74	.56	.46
Extraversion					
Warmth	.23		.77	.60	.38
Gregariousness	.28		.72	.71	.39
Assertiveness	.29		.71	.72	.40
Activity	.27		.73	.70	.39
Excitement-seeking	.36		.64	.69	.52
Positive emotions	.30		.70	.63	.48
Openness to experience					
Fantasy	.25		.75	.60	.42
Aesthetics	.37		.63	.72	.51
Feelings	.26		.74	.57	.46
Actions	.34		.66	.69	.49
Ideas	.33		.67	.69	.48
Values	.35		.65	.71	.49
Agreeableness					
Trust	.31		.69	.62	.50
Straightforwardness	.25		.75	.56	.45
Altruism		.20	.80	.50	
Compliance	.26		.74	.54	.48
Modesty		.26	.74	.64	
Tendermindedness	.28		.72	.64	.44
Conscientiousness					
Competence	.11		.89	.44	.25
Order	.26		.74	.69	.38
Dutifulness	.28		.72	.43	.65
Achievement striving		.26	.74	.54	
Self-discipline	.28		.72	.61	.46
Deliberation		.18	.82	.71	

Noot: r_{tt} = heretest betrouwbaarheid; h^2/r_{tt} = schatting van de genetische component, gecorrigeerd voor onbetrouwbaarheid

Hoofdstuk 4: Persoonlijheidsontwikkeling

Caspi et al: Dunedin studie

DOEL: kunnen individuele verschillen tussen kinderen van 3j predictief zijn voor uitkomsten op 21j?

Persoonlijheidsontwikkeling

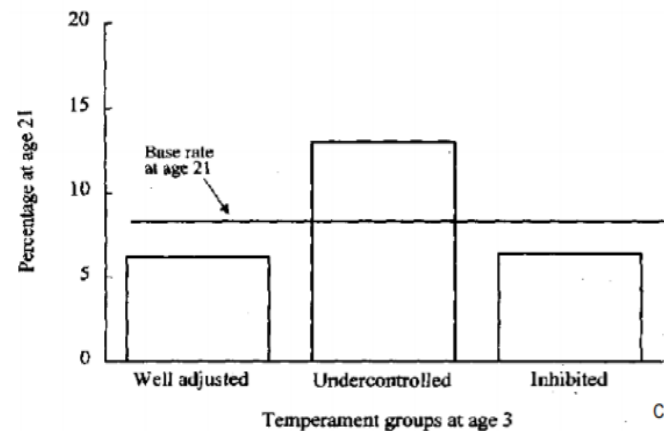
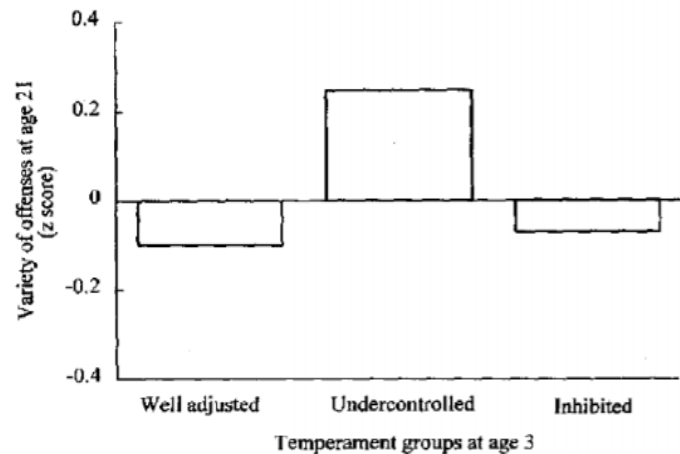
OPZET: geboortecohorten in Nieuw-Zeeland heel intensief bestuderen

- Alle kinderen in 1 geboortecohort bestuderen op leeftijd van 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 18, 21, ... jaar (studie loopt nog steeds)
- Fysieke, psychosociale en psychiatrische assessment
- Participanten + interpersoonlijk netwerk (familie, vrienden) bestuderen
- Prospectieve longitudinale studie: studies naar persoonlijkheid zijn meestal retrospectief (ouders vragen naar persoonlijkheid van kind op leeftijd van 6, 12, ... jaar), maar deze studie niet
- Grote, representatieve steekproef met heel weinig uitval en controle voor confounders (intelligentie, SES, ...)
- Observatie van 3jarige kinderen:

- 90minuten strange situation test
- Beoordeling op 22 gedragsschalen
- Kinderen kunnen obv van deze test ingedeeld worden in 3 grote clusters:
 - **Goed aangepast:** veerkrachtig, zelf-controle, zelfvertrouwen, niet overstuur bij confrontatie met nieuwe elementen
 - **Geremd:** sociaal teruggetrokken, angstig, niet op gemak bij vreemde mensen
 - **Ongecontroleerd:** impulsief, rusteloos, negatief, onvoorspelbaar in reactie/emotie

UITKOMST: de 3 clusters waarin de kinderen werden ingedeeld op 3jarige leeftijd zijn voorspellend voor...

- **Persoonlijkheidsstructuur op 18jarige leeftijd:**
 - Ongecontroleerd: impulsieve volwassenen, niet zo betrouwbaar, antisociaal
 - Geremd: overcontrolled persoonlijkheidsprofiel (hoog op constraint, negatief affect)
 - Goed aangepast: nog steeds goed aangepast
- **Sociaal functioneren op 21jarige leeftijd:**
 - Ongecontroleerd: veel conflicten in sociale relaties
 - Geremd: minder sociale ondersteuning (materieel, mentaal en emotioneel)
- **Werk en werkloosheid:**
 - Ongecontroleerd: vaker werkloos en vaker ontslagen geweest
- **Psychiatrische stoornissen tijdens jongvolwassenheid:**
 - Ongecontroleerd: meer externaliserend probleemgedrag, ook internaliserend probleemgedrag → meer kans op antisociale persoonlijkheidsstoornis
 - Geremd: internaliserend probleemgedrag tijdens adolescentie → meer kans op depressie
- **Crimineel gedrag: zelfrapportage op 21j**
 - Ongecontroleerd: meer deviant gedrag en misdaden
 - Zelfde effect wordt ook teruggevonden in strafblad (dus zelfrapportage is accuraat)
 - Conclusie: pionierstudie mbt betekenis van vroege individuele verschillen voor later functioneren
 - Eerste grootschalige evidentie: sterke associaties tussen temperament op 3jarige leeftijd en meerdere, onafhankelijke indexen van functioneren op latere leeftijd in verschillende contexten

TEKORTKOMINGEN VAN DE DUNEDIN STUDIE:

- Individuele verschillen werden gemeten obv strange situation + gedragsschalen
 - Geen modelmatige representatie
 - **Geen theoretisch kader**
 - Maakt het moeilijk om naar de stabiliteit van persoonlijkheid te kijken → strange situation test kan niet afgenomen worden bij 10jarigen

Gemeenschappelijke elementen uit de verschillende temperamentsmodellen

	Definition of temperament =	Emotionality	Extraversion	Activity	Persistence
Thomas and Chess	Stylistic aspects of behavior	Negative emotionality	Social inhibition	Activity level	Task persistence
Buss and Plomin	Early-appearing, heritable aspects of personality	Emotionality	Sociability Shyness	Activity	
Rothbart	Reactive and self-regulatory aspects of behavior	Negative affectivity	Surgency	Surgency	Effortful control

Digman et al

DOEL: persoonlijkheidsmodellen voor volwassenen gebruiken om persoonlijkheidsverschillen tussen kinderen vast te stellen

OPZET: adjectievenlijst

- 6 steekproeven laten beoordelen door leerkrachten
 - Leerkrachten trekadjectieven geven die gebruikt worden om volwassenen te beschrijven, uitgewerkt met gedragsdefinities relevant aan gedrag in de klas
- Volwassenen als informant over kinderen

UITKOMST: replicatie van de big five factoren

➔ Top-down studie

Goldberg

DOEL: heranalyse van het materiaal van Digman et al

OPZET: volwassenen als informant over kinderen

UITKOMST:

- Replicatie van de 5 factoren over elk van de steekproeven apart
- Geen terugkerende additionele factoren
 - ➔ Top-down studie

Parker et al

DOEL: persoonlijkheidsmodellen voor volwassenen gebruiken om persoonlijkheidsverschillen tussen kinderen vast te stellen

OPZET: adolescenten als informant

UITKOMST: replicatie FFM adhv NEO-FFI bij hoogbegaafde adolescenten

- Kritiek: het waren hoogbegaafde adolescenten, niet representatief?
 - ➔ Top-down studie

De Fruyt et al

DOEL: persoonlijkheidsmodellen voor volwassenen gebruiken om persoonlijkheidsverschillen tussen kinderen vast te stellen

OPZET: NEO-PI-R afnemen bij een representatieve groep jongeren (12-17)

- Adolescenten als informant

UITKOMST:

- Replicatie factorstructuur: vrije gelijkaardige factorladingen voor volwassenen als voor adolescenten

	N		E		O		A		C	
	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
N1	.85	.77	-.07	-.07	.03	.11	.05	.05	-.01	.08
N2	.70	.61	-.02	.04	-.03	.08	-.46	-.41	.07	-.11
N3	.85	.81	-.05	-.04	.05	.09	-.01	-.02	-.14	-.15
N4	.68	.68	-.17	-.28	-.05	-.05	.13	-.01	-.17	-.10
N5	.40	.43	.50	.36	.23	.19	-.30	-.22	-.21	-.26
N6	.75	.74	-.08	-.12	-.10	-.07	.10	.05	-.31	-.24
E1	-.22	-.14	.63	.64	.17	.23	.34	.39	-.16	.21
E2	-.21	-.03	.70	.75	.02	-.04	.00	-.17	-.04	-.03
E3	-.48	-.37	.30	.53	.16	.24	-.40	-.30	.30	.14
E4	.03	-.09	.52	.63	.10	.04	-.16	-.23	.48	.15
E5	-.08	.04	.51	.62	.19	-.10	-.42	-.24	-.09	-.13
E6	-.35	-.27	.70	.67	.30	.24	.15	.17	.05	.07
O1	.09	.17	.17	.21	.64	.51	-.14	-.08	-.28	-.22
O2	.16	.18	.01	.05	.73	.74	.13	.17	.11	.23
O3	.22	.34	.35	.34	.66	.64	.11	.13	.15	.09
O4	-.25	-.14	.23	.27	.57	.43	-.13	.00	-.06	-.20
O5	-.19	-.05	-.07	-.20	.70	.71	-.17	-.08	.21	.28
O6	-.15	-.11	.10	-.08	.63	.65	.01	.15	-.16	-.17
A1	-.45	-.29	.22	.32	.13	.13	.52	.55	-.04	.17
A2	-.05	-.05	-.12	-.16	-.04	-.01	.74	.76	.07	.17
A3	.06	-.06	.43	.28	.03	-.16	.63	.61	.27	.36
A4	-.23	-.28	-.07	-.24	-.10	-.13	.67	.56	-.26	.16
A5	.24	.24	-.13	-.14	-.22	.05	.60	.59	-.03	-.16
A6	.26	.08	.16	.19	.21	.38	.61	.58	.03	.02
C1	-.54	-.44	.09	.13	.10	.03	-.05	.08	.56	.65
C2	-.02	.11	-.09	.05	-.14	-.13	.00	.09	.66	.75
C3	-.02	-.04	-.13	-.08	-.10	.00	.47	.45	.64	.64
C4	-.12	-.08	.25	.21	.19	.06	-.21	-.13	.72	.76
C5	-.36	-.31	.10	.05	.01	.12	.04	.16	.73	.76
C6	-.32	-.26	-.37	-.30	-.13	-.06	.23	.20	.48	.64

(De Fruyt et al., 2000)
Replicatie factorstructuur

Factorladingmatrix
(1) Volwassenen
(2) Adolescenten

- Wilt zeggen dat de structuur van persoonlijkheid hetzelfde is bij volwassenen als bij adolescenten
- Betrouwbaar
- Valide (substantiële relaties met HiPIC-factoren)
 - De trekken van de NEO correleren sterk met trekken uit de HiPIC
 - ➔ Top-down studie

NEO PI-R (volwassenen)		HiPIC (kinderen)
Neuroticisme	.70	Emotionele stabiliteit
Extraversie	.70	Extraversie
Openheid	.45	Vindingrijkheid
Altruïsme	.69	Welwillendheid
Consciëntieusheid	.74	Consciëntieusheid

De Fruyt et al: APPOC project

DOEL: persoonlijkheidsmodellen voor volwassenen gebruiken om persoonlijkheidsverschillen tussen kinderen vast te stellen

OPZET: NEO-PI-3 versie (aangepaste versie van NEO-PI-R voor jongeren) afnemen bij jongeren

- Gemakkelijker om te lezen voor jongeren
- Adolescenten als informant

UITKOMST: cross-culturele replicatie

➔ Top-down studie

DOEL: persoonlijkheidsmodellen voor volwassenen gebruiken om persoonlijkheidsverschillen tussen kinderen vast te stellen

OPZET: kinderen al informant

- **Peer-nominatiestudies:** kinderen uit de lagere school vragen om klasgenoten te nomineren voor bepaalde trekken

UITKOMST:

- Met deze methode vindt men maar 3 factoren

- Agreeableness
- Extraversion-emotional stability
- Intellect-conscientiousness

- Mogelijke verklaringen?

- Kinderen hebben een minder gedifferentieerde persoonlijkheid?
 - Uitbreiding gedragsrepertoire met stijgende leeftijd?
- Beperking cognitieve mogelijkheden van kind? Misschien kunnen ze nog niet goed beoordelen?
- Evaluatieve aard van beoordelingen?
 - Kinderen zijn soms wat te terughoudend in hun oordelen?
- Nominatieprocedure op zich produceert statistisch scheve verdelingen: een grote groep kinderen wordt nooit genomineerd

➔ Top-down strategie

Voorbeeld van nominatieschalen voor Extraversie

Extraversion

E1	Meest kameraden – minst kameraden
E2	Grootste babbelaar – zwijgzaamste
E3	Meest luidruchtige - stilste
E4	Minst verlegen – meest verlegen
E5	Grootste baas – volgzaamste

DOEL: persoonlijkheidsverschillen tussen kinderen vaststellen

OPZET: informanten beschrijven de inhoud en de breedte van het terrein van individuele verschillen

- Vb vrije ouderlijke beschrijvingen: constructie van de HiPIC

UITKOMST:

- Categorieën met meest aantal classificaties representeren de Big Five
- Ongeveer ¾ van de beschrijvingen kan gesitueerd worden binnen de Big Five
- Replicatie over culturen heen
 - ➔ Bottom-up strategie

	Belgium	China	Germany	Greece	Netherlands	Poland	USA
No. of descriptors	9607	4458	9135	9744	6660	4567	2184
Extraversion	27.7	27.2	29.9	25.0	28.5	29.7	29.5
Agreeableness	19.6	17.4	21.3	25.5	18.9	23.7	17.8
Conscientiousness	7.9	19.4	8.3	10.7	6.8	8.1	7.3
Emotional Stability	9.2	7.1	8.0	8.7	9.9	8.4	8.6
Openness/Intellect	12.6	14.1	17.6	11.1	12.2	11.5	21.2
Total Big Five	77.0	85.2	85.1	81.0	76.3	81.4	84.4

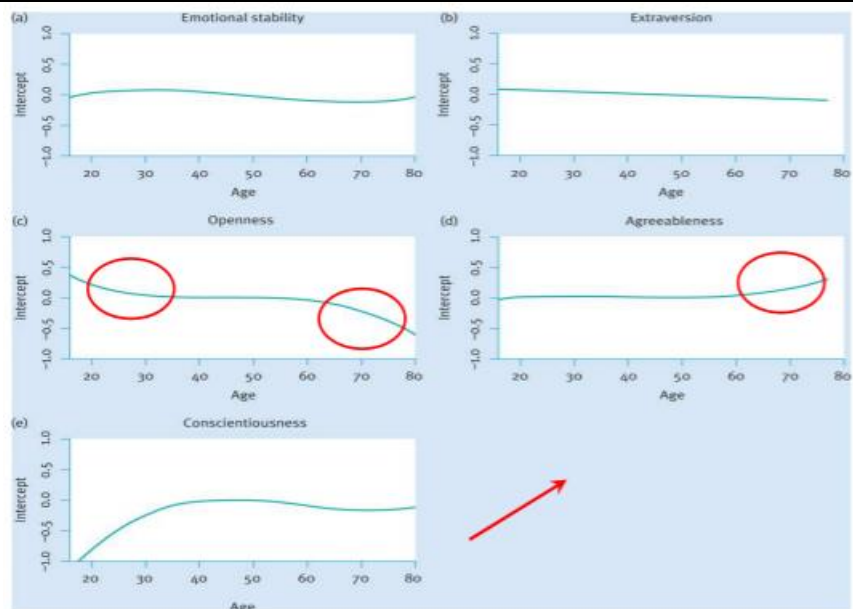
Maturiteitsprincipe

➤ Extraversie daalt over de tijd:

- **Dominantie stijgt** van adolescentie tot mid-volwassenheid
- **Sociabiliteit stijgt** in de adolescentie maar daalt in de volwassenheid (curvilineair)

➤ Openheid stijgt in de adolescentie maar daalt met het ouder worden

- Altruïsme en consciëntieusheid stijgen in vroege en mid-volwassenheid

Er is meer evidentie voor stabiliteit dan verandering in persoonlijkheid over de tijd heen

- Mensen veranderen het meest in de jongvolwassenheid, niet de puberteit

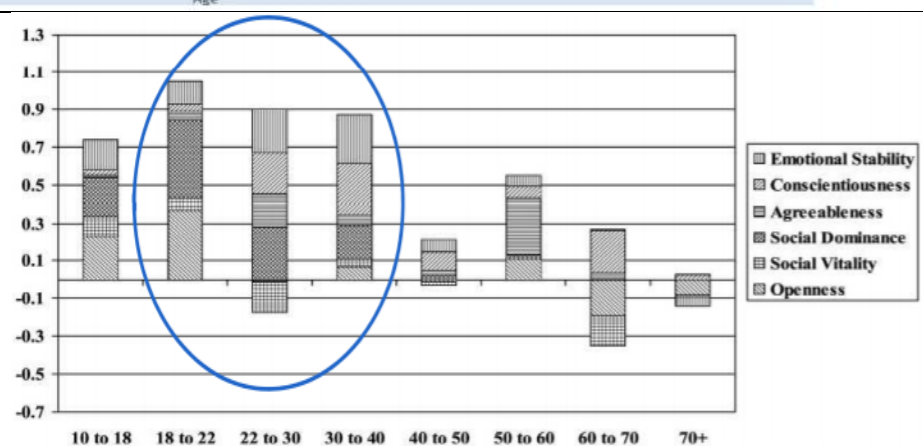

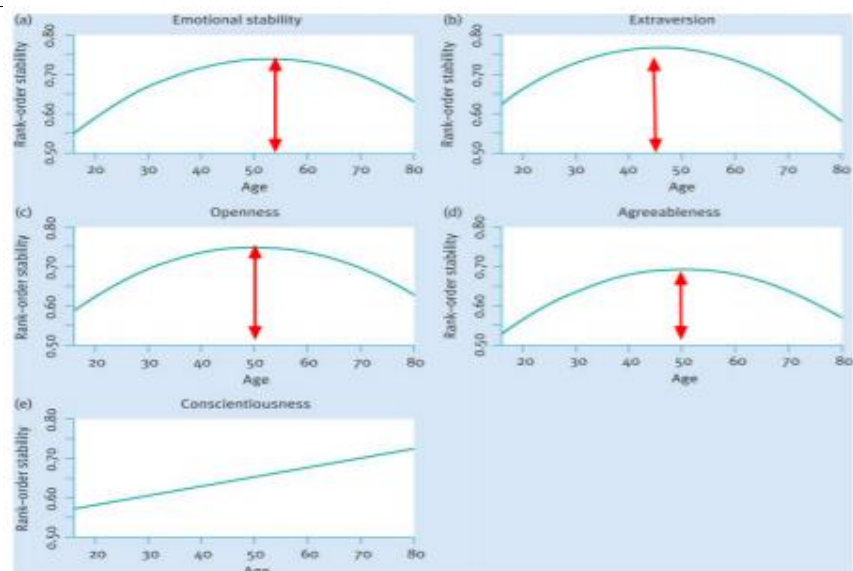
Figure 1. Aggregate mean-level changes in personality traits across the life course.

DOEL: rangorde stabiliteit van het FFM?

OPZET: meta-analyse van 152 longitudinale studies

UITKOMST:

- Effect van tijdsinterval: de correlatiecoëfficiënt daalt naarmate er meer tijd tussen 2 metingen zit (logisch: correlatie tussen leeftijd 10j en 11j zal groter zijn dan correlatie tussen leeftijd 10j en 80j)
- Effect van leeftijd: rangorde stabiliteit stijgt naarmate men ouder wordt
 - As people age, personality appears to become more and more set
- Rangorde is het minst stabiel tijdens baby en peuterjaren
- Er is geen verschil in grootte van de stabiliteitscoëfficiënten mbt
 - Soort trek: extraversie is even stabiel als neuroticisme
 - Informant: maakt niet uit wie de persoonlijkheidsbeoordelingen heeft gemaakt
 - Geslacht: mannen even stabiel als vrouwen
- Piek in differentiële stabiliteit varieert wél naargelang de trek die wordt gemeten
 - Alle trekken zijn even differentiële stabiel, maar ze hebben wel allemaal een andere piek (het hoogtepunt van de correlatiecoëfficiënt verschilt per trek per leeftijd)
 - Emotionele stabiliteit rond 55
 - Extraversie rond 45

- Openheid rond 50
- Altruïsme rond 50

DOEL: rangordestabiliteit van temperament bij baby's

OPZET: baby's in hun eerste levensjaar op 4 verschillende momenten meten (3, 6, 9 en 12 maand)

UITKOMST: positieve correlaties: er is stabiliteit

Scale	MONTHS					
	3-6	3-9	3-12	6-9	6-12	9-12
AL—activity level	.58	.48	.48	.56	.60	.68
SL—smiling and laughter	.55	.55	.57	.67	.72	.72
FR—fear	.27	.15	.06	.43	.37	.61
DL—distress to limitations	.23	.18	.25	.57	.61	.65
SO—soothability	.30*	.37*	.41	.50	.39	.29
DO—duration of orienting	.36*	.35*	.11	.62	.34	.64

- Stabiliteit in het geel omcirkeld: deze trekken zijn meer stabiel dan de andere trekken
 - Bij oudere kinderen is er geen verschil in de mate waarin trekken differentieel stabiel zijn
 - Stabiele individuele verschillen zijn reeds vroeg in de babytijd observeerbaar
- Stabiliteit stijgt naarmate kinderen ouder worden: volle groene lijn heeft hogere correlaties dan gestippelde groene lijn
 - Zelf op jongere leeftijd geldt dat hoe ouder iemand wordt, hoe stabiel
- Tijdsinterval effect: de laagste correlaties bevinden zich in de kolom met het grootste tijdsinterval (3-12)
- Verschillende stabiliteit voor verschillende temperamentstreken doorheen het eerste levensjaar (vb activity level lijkt stabiel dan fear)
 - Stabiliteit stijgt naar het einde van het eerste levensjaar
- Moeilijk om mean-level stabiliteit vanuit babytijd tot in kindertijd te meten (vereiste van gelijke maat)
 - Je kan nog geen FFM-instrument gebruiken bij baby's

DOEL: hoe stabiel zijn peuters?

Table 2
Phenotypic Stability of Activity Level and Intercorrelations Between Activity Measures at Ages 2 and 3

OPZET: activity level is een van de meest stabiele trekken

- Steekproef van tweelingen
- 48u lang actograaf op T1 (2j oud) en T2 (3j oud)
- Ouders scoren ook activiteit van het kind op T1 en T2
- Zelf activiteit van kind observeren op T1 en T2

	Age-to-age <i>r</i>	Actigraph home	Actigraph laboratory	Parent rating	Observer-rating laboratory
Actigraph home	.43**	1	.40**	.25**	.18**
Actigraph laboratory	.46**	.34**	1	.16*	.68**
Parent rating	.62**	.19**	.18**	1	.19**
Observer-rating laboratory	.45**	.17**	.69**	.15**	1

Note. Correlations above the diagonal are between measures at age 2, below the diagonal are between measures at age 3.
p* < .05. *p* < .01.

56

UITKOMST:

- Age to age kolom: vrije hoge stabiliteit van activiteitslevel tussen T2 en T3
- Onder de diagonaal: intercorrelaties op T2
- Boven de diagonaal: intercorrelaties op T3
- Rangorde coëfficiënt en validiteitscoëfficiënten zijn ok
- Correlaties van monozygote tweelingen waren groter dan correlaties van dizygote tweelingen → genetisch effect!

DOEL: stabiliteit bij kinderen en adolescenten vanuit een FFM kader

OPZET: persoonlijkheid op 2 momenten meten met een tijdsinterval van 3j

- Steekproef 1: kinderen van gemiddeld 10.9j
- Steekproef 2: broers/zussen en tweelingen van gemiddeld 8.65 jaar

UITKOMST:

- Structurele continuïteit OK
- Differentiële continuïteit hoog, maar iets lagere coëfficiënten begin pubertijd (kijk naar correlatiecoëfficiënt op 12-13j in vergelijking met de coëff op andere leeftijden)
- Absolute continuïteit hoog
- Is de adolescentie nu een turbulente fase?
 - Er zijn iets lagere rangorde coëfficiënten in vergelijking met de kindertijd of jongvolwassenheid, maar er zijn geen grotere gemiddelde veranderingen in vergelijking met andere levensfasen
- Dit zijn alle trekken op verschillende leeftijden: bij de p-waarde zien we dat de verschillen meestal niet significant zijn, behalve op de leeftijd van 12-13, daar zijn de verschillen wel soms significant

	$\alpha^{(1)}$	Test-retest correlations (12 weeks) ⁽²⁾	Correlations across 36 months ⁽³⁾			
			Age 6-7 N=88	Age 8-9 N=183	Age 10-11 N=201	Age 12-13 N=210
Neuroticism	.77	.72	.61	.65	.63	.69
N1: Anxiety	.85	.70	.57	.62	.60	.65
N2: Self-confidence	.81	.69	.61	.63	.66	.66
Extraversion	.75	.74	.83	.78	.76	.66
E1: Energy	.85	.71	.81	.71	.76	.63
E2: Expressiveness	.83	.75	.74	.75	.69	.67
E3: Optimism	.87	.68	.75	.64	.70	.59
E4: Shyness	.87	.74	.77	.78	.68	.70
Imagination	.77	.83	.86	.69	.77	.69
I1: Creativity	.86	.77	.82	.72	.73	.65
I2: Intellect	.91	.78	.82	.70	.76	.74

	$\alpha^{(1)}$	Test-retest correlations (12 weeks) ⁽²⁾	Correlations across 36 months ⁽³⁾			
			Age 6-7 N=88	Age 8-9 N=183	Age 10-11 N=201	Age 12-13 N=210
Benevolence	.82	.78	.77	.71	.79	.75
B1: Altruism	.91	.68	.83	.73	.71	.69
B2: Dominance	.86	.70	.72	.61	.78	.70
B3: Egocentrism	.83	.72	.69	.63	.71	.69
B4: Compliance	.87	.75	.66	.69	.73	.66
B5: Irritability	.87	.78	.75	.69	.76	.70
Conscientiousness	.89	.82	.76	.82	.77	.74
C1: Concentration	.86	.74	.77	.80	.75	.73
C2: Perseverance	.86	.76	.72	.74	.73	.67
C3: Order	.92	.79	.68	.80	.73	.73
C4: Achievement motivation	.90	.83	.72	.76	.72	.66

Note: (1) twins and siblings; (2) $N = 81$, 12 week-interval, maternal ratings; (3) Adapted from De Fruyt et al., 2006), Age at Time 1 in column header; all r s significant at $p < .001$.

Mean-level continuïteit

Table 6
HiPIC Domain Mean-Level Continuity Analyses by Age Group Across 36 Months

Domain and age group	Time 1	Time 2	F	p	ϵ^2
Emotional Instability					
6-7 years	22.41	22.79	.36	ns	
8-9 years	21.85	20.57	.76	ns	
10-11 years	21.39	20.32	9.57	.01	.05
12-13 years	21.69	20.11	9.86	.01	.05
Extraversion					
6-7 years	29.17	28.67	2.33	ns	
8-9 years	28.85	28.15	.22	ns	
10-11 years	28.70	27.63	1.29	ns	
12-13 years	27.82	26.89	2.14	ns	
Imagination					
6-7 years	30.38	29.25	.92	ns	
8-9 years	30.67	29.45	2.57	ns	
10-11 years	29.86	28.59	3.31	ns	
12-13 years	28.68	27.58	10.11	.01	.05
Benevolence					
6-7 years	26.56	26.94	.83	ns	
8-9 years	27.90	28.42	.03	ns	
10-11 years	28.00	28.44	1.31	ns	
12-13 years	27.90	27.92	1.88	ns	
Conscientiousness					
6-7 years	26.20	25.66	.01	ns	
8-9 years	26.59	26.28	1.13	ns	
10-11 years	26.24	26.02	.03	ns	
12-13 years	25.80	25.22	4.13	.05	.02

Note. 6-7 years: $N = 88$, 8-9 years: $N = 183$, 10-11 years: $N = 201$, and 12-13 years: $N = 210$; F according to Wilks's lambda; degrees of freedom for all analyses are (1, 86) for 6-7 years, (1, 181) for 10-11 years, and (1, 208) for 12-13 years; ns = nonsignificant. HiPIC = Hierarchical Personality Inventory for Children.

DOEL: stabiliteit in persoonlijkheidstrekken bij kinderen en adolescenten van een andere cultuur?

OPZET: 12-18j

UITKOMST: geen mean level verandering voor extraversie, altruïsme en consciëntieusheid

- Stijging van neuroticisme bij meisjes
- Stijging van openheid bij zowel meisjes als jongens
- Replicatie met Vlaamse gegevens
- Herinterpretatie van adolescentie als turbulente fase
- De stabiliteitscoëfficiënten zijn een beetje lager in de pubertijd

Table 1
Four-Year Stability Coefficients for Boys and Girls

Domain	Retest <i>r</i>	
	Boys	Girls
N	.36	.30
E	.39	.45
O	.45	.34
A	.31	.34
C	.49	.63

Note. *N*s = 132 boys, 98 girls. All correlations are significant at $p < .001$. N = Neuroticism; E = Extraversion; O = Openness to Experience; A = Agreeableness; C = Conscientiousness.

DOEL: persoonlijkheidsstabiliteit en partner gelijkenissen (**social investment principles**)

- Persoonlijkheid zal stabiel zijn indien je partner in persoonlijkheid op je lijkt (grotere stabiliteit in omgeving → grotere stabiliteit in persoonlijkheid)

OPZET: ?

UITKOMST:

- Bruine balken: koppels met hoge similariteit in persoonlijkheid
 - Op termijn zie je ook dat hun persoonlijkheid stabiel is
 - Als je partner niet op je lijkt, ben je gedwongen je persoonlijkheid een stukje meer aan te passen

Hoofdstuk 5: Persoonlijkheid en functionele levensdomeinen

DOEL: wat is de associatie tussen persoonlijkheid en psychopathologie in volwassenen?

OPZET: meta-analyse van 175 volwassenenstudies naar angst, depressie en verslavingsproblemen

UITKOMST: de eerste kolom toont je alle stoornissen die betrokken

Table 5
Effect Sizes in Metric of Pearson's *r*

Control	Neuroticism	Extraversion	Disinhibition	Conscientiousness	Agreeableness	Openness
MDD	0.47	-0.25	0.13	-0.36	-0.06	-0.08
Unipolar	0.42	-0.28	0.11	-0.35	-0.06	-0.04
Dysthymic disorder	0.36	-0.29	0.19	-0.33	0.07	-0.14
GAD	0.34	-0.18	0.12	-0.29	0.05	-0.09
PTSD	0.49	-0.25	-0.01	-0.27	-0.19	-0.07
Panic disorder	0.45	-0.28	0.02	-0.27	0.02	-0.11
Agoraphobia	0.34	-0.23	0.04	-0.25	0.14	-0.16
Social phobia	0.41	-0.37	0.07	-0.34	0.11	-0.15
Specific phobia	0.28	-0.07	-0.06	-0.16	0.00	-0.03
OCD	0.35	-0.27	0.19	-0.21	-0.01	-0.03
SUD	0.36	-0.16	0.28	-0.44	-0.27	-0.07
Alcohol	0.28	-0.12	0.24	-0.33	-0.17	-0.02
Mixed	0.42	-0.19	0.32	-0.55	-0.34	-0.15
Drugs	0.46	-0.15	0.30	-0.43	-0.33	-0.17
<i>M</i>	0.39	-0.24	0.10	-0.30	-0.02	-0.09

Note. Effect sizes were computed from value in Table 4 while taking into account the relative size of disorder and control groups. Bold indicates $r > .20$. Mean excludes substance use disorders (SUD) subgroups (i.e., based only on the 11 diagnostic groups). MDD = major depressive disorder; unipolar = broad diagnosis of unipolar depression; GAD = generalized anxiety disorder; PTSD = posttraumatic stress disorder; OCD = obsessive-compulsive disorder.

werden in de studie

- Dan zie je de grootte van de associatie (effectsize) van elke stoornis met elk persoonlijkheidsdomein (+ disinhibitie: lage consciëntieusheid met hoge impulsiviteit)

➤ **Over alle stoornissen heen: positieve significante effectsize met neuroticisme**

- Emotioneel gevoelige mensen hebben meer kans op dit soort pathologie
- Extraversie is bijna over de hele lijn negatief geassocieerd met psychopathologie
- Disinhibitie is sterk gerelateerd aan verslavingsproblematieken
- Consciëntieusheid is over de hele lijn negatief en significant gerelateerd aan stoornissen
- Agreeableness is negatief en significant gerelateerd aan verslavingsproblemen
- Openheid staat niet echt in verhouding tot psychopathologie

DOEL: verschillen pathologische en niet-pathologische gokkers in termen van persoonlijkheid?

OPZET: participanten met een recente gokgeschiedenis diagnose van pathologische gokker stellen of niet

- Dan vullen participanten een NEO-PI-R in (zelfrapportage)

Significant #	PG vs. NPG
<u>DOMEIN</u>	
N	>
C	<
<u>FACET</u>	
Impulsiviteit (N)	>
Bedachtzaamheid (C)	<
Zelfdiscipline (C)	<
=	PG vs. NPG
Avonturisme (E)	=

UITKOMST:

➤ Gokgedrag in het algemeen is geassocieerd met

- Avonturisme (sensation seeking)
- Impulsiviteit
- Zelfdiscipline
- Bedachtzaamheid
- Neuroticisme als algemene correlaat voor psychopathologie

➤ Demografisch:

- Geen geslachtsverschillen
- Pathologische gokkers waren iets ouder dan niet-pathologische gokkers

➤ FFM:

- Pathologische gokkers scoren inderdaad hoger op neuroticisme
- Pathologische gokkers zijn minder consciëntieus
- Pathologische gokkers scoren hoger op impulsiviteit, lager op bedachtzaamheid en lager op zelfdiscipline

- **Pathologische en niet-pathologische gokkers verschillen niet van elkaar mbt sensation seeking (avonturisme)**

Domains and facets	PGs (n = 106)		NPGs (n = 177)		F(1,272)	d
	M	SD	M	SD		
Neuroticism	60.71	10.89	54.87	11.61	16.77*	0.54
N1 Anxiety	55.57	10.37	52.80	10.23	4.95	0.27
N2 Angry hostility	56.97	10.72	54.28	11.16	4.07	0.25
N3 Depression	61.21	11.67	55.10	12.10	14.95*	0.52
N4 Self-consciousness	55.92	10.73	51.81	10.16	10.33*	0.38
N5 Impulsiveness	58.90	10.05	54.15	10.19	15.11*	0.47
N6 Vulnerability	59.37	12.62	53.36	12.72	14.09*	0.48
Extraversion	49.69	11.79	52.02	10.23	1.52	0.20
E1 Warmth	45.58	12.92	48.43	10.88	2.52	0.22
E2 Gregariousness	49.76	11.45	51.87	10.93	1.12	0.18
E3 Assertiveness	50.45	10.34	50.67	10.00	0.00	0.02
E4 Activity	47.46	9.80	49.33	10.29	1.33	0.19
E5 Excitement-seeking	56.37	9.37	56.47	10.59	0.26	0.01
E6 Positive emotions	47.63	12.12	50.44	10.32	3.34	0.23
Openness	50.02	11.11	51.08	11.49	0.40	0.10
O1 Fantasy	53.83	10.18	53.01	9.64	0.32	0.08
O2 Aesthetics	48.73	10.75	49.31	11.30	0.13	0.05
O3 Feelings	51.34	10.87	51.27	10.45	0.03	0.1
O4 Actions	45.23	11.39	46.48	12.28	0.29	0.11
O5 Ideas	50.22	10.07	51.92	11.11	1.38	0.17
O6 Values	49.87	10.34	51.54	10.52	1.46	0.16
Agreeableness	42.17	12.51	45.43	12.76	4.95	0.26
A1 Trust	41.13	12.62	45.19	11.33	9.05*	0.32
A2 Straightforwardness	43.06	11.83	45.91	11.69	3.93	0.24
A3 Altruism	45.18	13.13	48.83	12.40	4.62	0.28
A4 Compliance	41.47	11.68	43.89	12.15	3.77	0.21
A5 Modesty	47.91	12.00	48.03	11.70	0.09	0.01
A6 Tender-mindedness	52.63	11.39	51.33	12.68	0.48	0.11
Conscientiousness	38.57	11.15	45.01	11.92	20.89*	0.58
C1 Competence	40.85	11.94	46.54	11.69	15.74*	0.48
C2 Order	45.17	11.28	48.28	10.90	5.72	0.28
C3 Dutifulness	40.04	11.54	45.69	11.54	19.47*	0.49
C4 Achievement striving	41.80	11.56	45.79	12.16	5.94	0.35
C5 Self-discipline	39.04	12.03	44.03	11.65	12.72*	0.46
C6 Deliberation	42.44	12.03	47.63	11.65	12.72*	0.43

SAMENGEVAT:

➤ Algemeen profiel pathologische gokker:

- Hoog impulsief
- Emotioneel kwetsbaar
- Met bijkomende zin voor avontuur (gemeenschappelijk aan niet-pathologische gokker)

➤ Mogelijke interpretatie

- Hoog neuroticisme → dysfunctionele coping door gokken → conditionering gokgedrag
- Impulsiviteit bemoeilijkt het stoppen/controleren van het gokken

DOEL: zijn er karakteristieken die iedereen wilt in een partner?

OPZET: ?

UITKOMST:

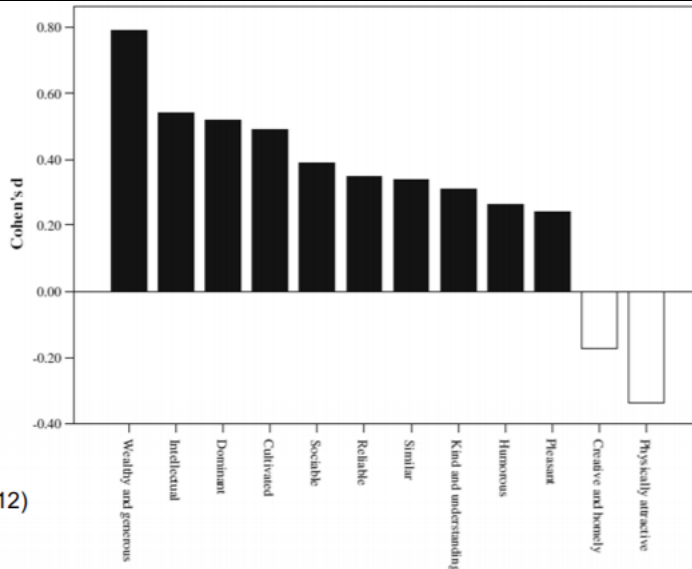
➤ Meest gewenste karakteristiek:

fysieke aantrekkelijkheid

➤ Persoonlijkheid is bijna even belangrijk als fysieke aantrekkingskracht

- Belangrijkste trekken: **hoog consciëntieusheid (dependability), emotionele stabiliteit en pleasing disposition of hoog agreeable**

ck(2012)

N= 21.245 singles
Age: 18-65 jaar
Black: women>men
White: women<men

Fig. 2 Sex differences (Cohen's d) in mate selection preference composite scores

➤ Recente bevindingen: er zijn **geslachtsverschillen in het belang van de criteria** waarop we ons baseren om een partner te selecteren

- Vrouwen zijn veel veeleisender dan mannen
 - Vrouwen stellen meer eisen voor persoonlijkheidstrekken + SES + intelligentie
 - Mannen stellen meer eisen voor fysieke aantrekkingskracht + creativiteit en huiselijkheid
 - Enorm stereotiep

DOEL: link tussen persoonlijkheidstrekken en motief voor tinder-gebruik?

OPZET: ?

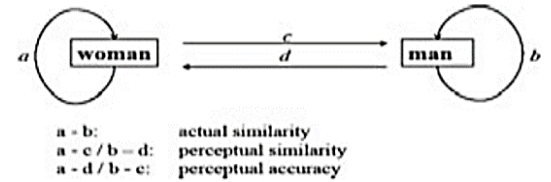
UITKOMST:

- Extraversie: gebruiken het voor amusement, niet voor liefde of flirten
- Consciëntieusheid: gebruiken het om liefde te vinden, niet voor amusement of afleiding
- Altruïsme: geen echte correlaties waarom ze het wél zouden gebruiken, gewoon zeker niet voor casual seks
- Neuroticisme: gebruiken tinder vooral voor een egoboost en om hun ex te vergeten
- Openheid: gebruiken tinder om reisgenoten te vinden

DOEL: is similariteit in persoonlijkheid gelinkt aan meer relatietevredenheid?

OPZET: koppels die gemiddeld 10j bij elkaar waren onderzoeken

- Zelf- en partnerbeoordelingen van persoonlijkheid
- Beoordeling relatietevredenheid

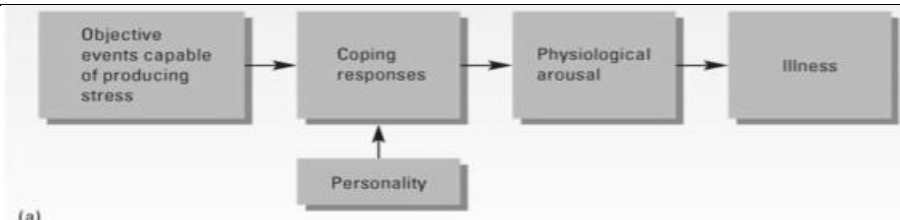

UITKOMST:

- **Actuele similariteit:** hoe beoordeelt de vrouw zichzelf en hoe beoordeelt de man zichzelf?
 - De grootte van de correlatiecoëfficiënt reflecteert de echte overeenkomst in persoonlijkheid
- **Perceptuele similariteit:** score die vrouw aan zichzelf geeft correleren met de score die ze aan haar partner geeft (of omgekeerd: score die de man zichzelf geeft correleren met de score die hij zijn partner geeft)
 - Hoe zie jij jezelf en hoe zie je je partner
- **Perceptuele accuraatheid:** hoe beoordeelt de vrouw zichzelf gaan correleren met de score die de man zijn vrouw geeft (of omgekeerd: hoe de man zichzelf beoordeelt correleren met hoe de vrouw haar partner beoordeelt)
 - Mate waarin de zelfbeoordelingen overeenstemt met hoe je partner naar jou kijkt
- **Actuele en perceptuele similariteit correleren significant met relatietevredenheid, maar enkel bij vrouwen**
 - **Als een vrouw denkt dat zij en haar man op elkaar lijken, dan is ze tevreden**
- **Perceptuele accuraatheid correleert significant met relatietevredenheid bij mannen**
 - **Als de manier waarop de man naar zichzelf kijkt overeenstemt met hoe de vrouw naar hem kijkt, dan is een man tevreden**

Interactieel model: persoonlijkheid bepaalt de impact van stresserende gebeurtenissen via het inwerken op copingsvaardigheden (moderator)

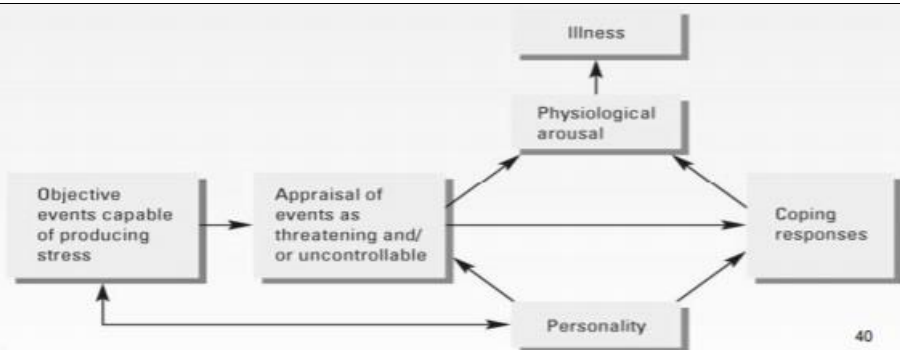
- Er is een bepaalde stresserende situatie die jouw copingresponsen aanspreekt, die responses op zich leiden tot een fysiologische arousal

- Hoe groter de arousal, hoe groter de kans op fysieke klachten

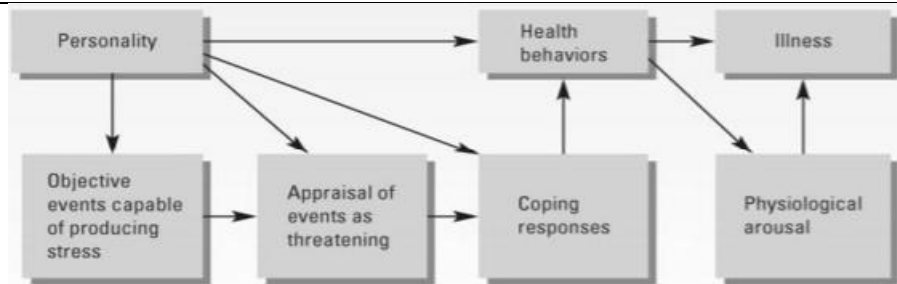
Transactioneel model: persoonlijkheid speelt niet enkel een rol bij adaptieve copingresponsen, maar ook in de situatie zelf

- Persoonlijkheid beïnvloedt 3 zaken:
 - Invloed op **coping** (idem aan interactieel model)
 - Invloed op **interpretatie** van de stresserende gebeurtenis
 - Invloed op de **gebeurtenis** (actieve gen-omgeving correlatie)
- Transactioneel = reciproke invloed individu-omgeving (wederkerige relaties)

Gezondheidsgedrag model: persoonlijkheid heeft een invloed op **coping**, **interpretatie** van stresserende gebeurtenis, de **gebeurtenis zelf** en **gezondheidsgedrag**

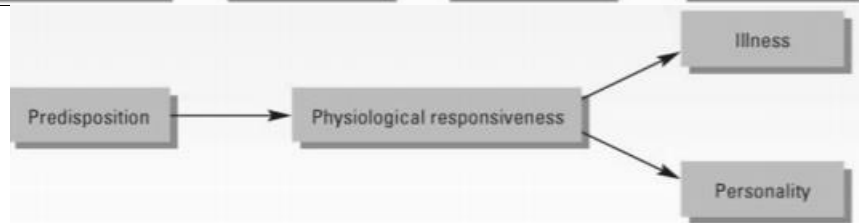
- Idem aan transactioneel model, maar met toevoeging van gezondheidsgedragingen die een directe invloed hebben op ziekte

Predispositie model: persoonlijkheid en ziekte zijn beide manifestatie van een onderliggende predispositie (spectrum-model)

- Kans op een ziekte is gelijkaardig aan de mate waarin je een bepaalde persoonlijkheidstrek hebt

- Vb genetische basis voor novelty seeking en verslaving is gelijk, van daaruit heb je meer kans om verslaving te ontwikkelen als je ook hoog scoort op novelty seeking

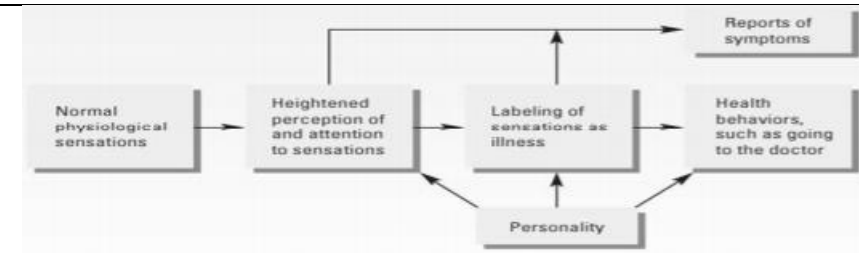

Ziektegedrag-model: persoonlijkheid heeft een invloed op aandacht voor fysieke sensaties, het labelen van die sensaties als ziekte en het stellen van ziektegedrag

- Mensen die zeer gevoelig zijn aan fysieke signalen
 - Beoordelen bepaalde sensaties als ziekte
 - Stellen ziektegedrag zoals naar de dokter gaan

- Neuroticisme is een heel belangrijk bepaalde factor hierbij: interpreteren een snelle hartslag veel sneller als een signaal van ziekte

- Onderscheid tussen ziekte en ziektegedrag, beiden beïnvloed door persoonlijkheid (neuroticisme)

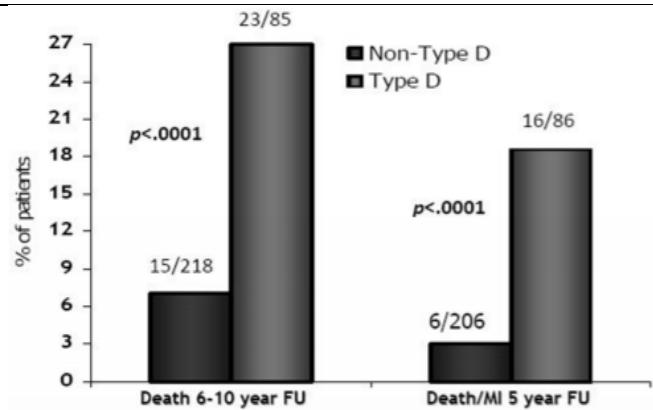

DOEL: type D persoonlijkheid en kans op een hartaanval

OPZET: ?

UITKOMST: Type D persoonlijkheid: mensen die heel veel voelen, maar het niet kunnen uiten (neurotisch, gestresseerd, introvert en sociaal geïnhibeerd)

- Persoonlijkheidstype dat officieel erkend is als een predictor voor hartziekte
 - Mensen met dit type persoonlijkheid hebben een veel hogere kans op sterven of ontwikkelen van depressie
- Type D en prognose na hartaanval: **3x zo veel kans op verminderde gezondheidsstatus en 6x zoveel kans om in een depressie te geraken**

- Verklarend mechanisme? (2)
 - **Verstoord stress-respons systeem in de hersenen:**
 - Overreactie op stress
 - Hogere cortisol
 - Groter risico op arteriële problemen (zelfde mechanisme als bij A)
 - Factoren binnen levensstijl:
 - Stellen **veel minder gezondheidsgedrag**: voeding, beweging, medisch onderzoek
 - **Minder sociale steun door introversie**

	Impaired Health status OR (95% CI)	Depressive Symptoms OR (95% CI)
Type D	2.95 (1.12-7.78)*	6.31 (2.08-19.12)**
NYHA III/IV	1.61 (0.61-4.25)	1.52 (0.52-4.43)
Aetiology	0.52 (0.19-1.46)	1.17 (0.39-3.45)
Male gender	1.74 (0.57-5.34)	1.42 (0.43-4.68)
Age	1.00 (0.97-1.04)	0.99 (0.95-1.03)

*p<.05; **p<.001

DOEL: consciëntieusheid als predictor voor gezondheid?

OPZET: meer dan 1000 participanten

- Kindertijd: persoonlijkheid meten
- Volwassen: persoonlijkheid meten
- Sterfte-risico volwassenheid inventariseren
- Kijken naar mogelijke mediators en moderators
- 4 vragen (komt overeen met cijfers op illustratie):
 - 1) Voorspelt consciëntieusheid onafhankelijk sterfte-risico vanuit de kindertijd en volwassenheid?
 - 2) Continue predictie van consciëntieusheid tot in laatvolwassenheid?
 - 3) Wat zijn de mediators en moderators voor de relatie tussen persoonlijkheid en sterfte?
 - 4) Is de predictie afhankelijk van het soort doodsoorzaak?

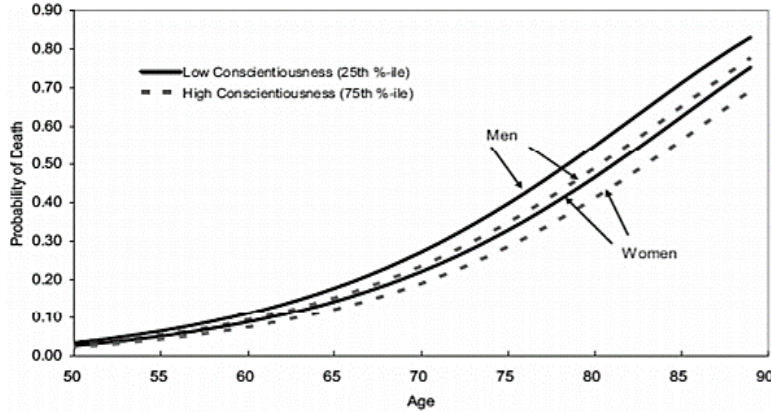
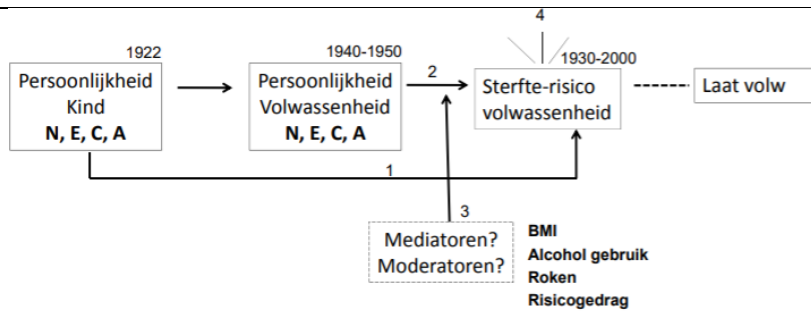

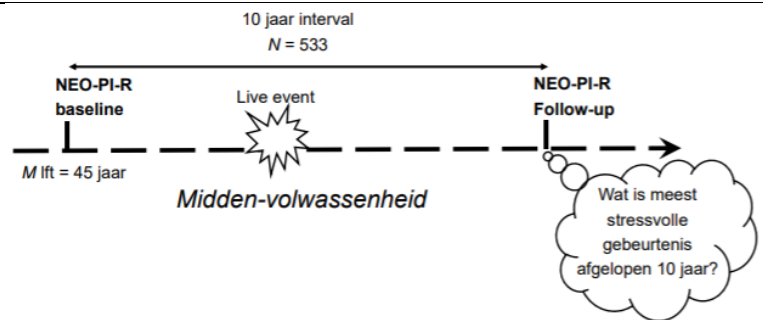
Figure 2. Estimated probability of a Terman participant's dying (1950-2000) by a given age, by sex and childhood conscientiousness, controlling for adult conscientiousness.

UITKOMST:

- Persoonlijkheid in de kindertijd is een belangrijke predictor voor de kans om te sterven in de volwassenheid
 - **Consciëntieusheid, vrolijkheid en emotionele stabiliteit** zijn predictoren om ouder te kunnen worden
 - Opgelet: **emotionele stabiliteit is enkel een predictor bij jongens**, niet bij meisjes
 - **Extraversie/sociabiliteit is NIET gelinkt aan de kans om vroeger te sterven**
- Persoonlijkheid in de volwassenheid is een belangrijke predictor voor de kans om te sterven
 - Opnieuw consciëntieusheid, en dit maal **énkel consciëntieusheid**
- Kind-consciëntieusheid en volwassen-consciëntieusheid zijn onafhankelijk van elkaar
 - **De consciëntieusheid in de kindertijd heeft effect na controle voor het effect van de consciëntieusheid in volwassenen**
- Moderatoren toevoegen?
 - **Predictieve waarde van consciëntieusheid en emotionele stabiliteit (jongens!) in de kindertijd blijft even sterk**
 - Dit zijn dus echt aparte predictoren
- Verschillen in soort overlijden?
 - Laag consciëntieusheid: doodsoorzaak maakt niet uit, maar wel de trend om vaker te sterven tgv ongevallen in vergelijking met hoog consciëntieuze mensen

DOEL: verschil tussen ervaring van events als 'turning points' of als 'lessons learned'

- In welke mate voorspelt persoonlijkheid de ervaringen die mensen als major stress events beschouwen?
- In welke mate zijn deze ervaringen geassocieerd met persoonlijkheidsverandering in mid-volwassenheid (blijvende verandering)?

OPZET:

- T1: NEO-PI-R baseline meting

- T2: NEO-PI-R follow-up + bevraging van meest stressvolle event in de afgelopen 10 jaar

UITKOMST:

- Baseline persoonlijkheid op T1 is voorspellend voor in welke mate je een **event als stresserend ervaart (table 2)**
 - Laag openheid: geen correlatie met rapportage van life event
 - **Hoog extraversie en laag altruïsme:** meer rapportering van stress event mbt werk of financiële situatie
- Baseline persoonlijkheid op T1 is voorspellend voor in welke mate je een **event als een turning point of een lesson learned gaat beschouwen (table 3)**
 - **Hoog neuroticisme:** stresserende events worden vaker beschouwd als een turning point
 - **Hoog extraversie:** stresserende events worden vaker beschouwd als een lesson learned
- Baseline persoonlijkheid op T1 is voorspellend voor in welke **mate de interpretatie van een stresserende event de persoonlijkheid blijvend doet veranderen (table 4)**
 - **Turning point:** neurotischer worden na het event
 - **Lesson learned:** gaan meer extravert worden en meer consciëntieus na het event

Table 2
Frequencies of Event Characteristics and Psychological Impact

Event characteristics	N	%
Nature of the event		
Stressful event (vs. none)	499	94
Personal (vs. impersonal)	467	93
About the self (vs. other)	144	31
Event domain		
Death	215	46
Participant's health	58	12
Other's health	44	9
Employment/finances	34	7
Difficulty with children	29	6
Separation/divorce	27	6
Accident/natural disaster	22	5
Other	38	8
Psychological interpretation		
Turning point	292	58
Lesson learned	207	42

$r = .23 (p < .05)$

Table 3
Note. N = Logistic Regressions Predicting Turning Point and Lesson Learned at Follow-Up From Baseline Demographics and Personality

Personality	Turning point		Lesson learned	
	OR	95% CI	OR	95% CI
Neuroticism	1.03*	[1.01, 1.05]	0.99	[0.97, 1.01]
Extraversion	1.01	[0.99, 1.03]	1.03*	[1.01, 1.06]
Openness	1.01	[0.99, 1.04]	1.02	[0.99, 1.05]
Agreeableness	1.02	[0.99, 1.04]	1.00	[0.97, 1.02]
Conscientiousness	1.01	[0.99, 1.03]	1.01	[0.98, 1.03]

Note. N = 499 for both turning point (n = 292) versus not a turning point (n = 207) and lesson learned (n = 409) versus not a lesson learned (n = 90); 34 participants reported that they had not experienced a stressful life event. The regressions control for the demographic variables. OR = odds ratio; CI = confidence interval.
* p < .05.

Table 4
Linear Regression Predicting Change in Personality From Turning Point and Lesson Learned

Personality	Turning point (β)	Lesson learned (β)
Neuroticism	.10*	.05
Extraversion	-.02	.08*
Openness	.01	-.02
Agreeableness	-.03	.03
Conscientiousness	.01	.08*

Note. N = 533. Effects are standardized beta weights from one regression equation, controlling for the demographic variables and baseline personality.
* p < .05.

DOEL: wat is de rol van consciëntieusheid en intelligentie bij voorspelling van academische prestatie?

OPZET: ?

UITKOMST:

- **Consciëntieusheid is ONAFHANKELIJK van intelligentie: consciëntieusheid is bijna even belangrijk als intelligentie voor academische prestatie in het middelbaar en hoger onderwijs**
- Het is niet omdat je intelligent bent, dat je ook consciëntieus bent (of omgekeerd)

Table 1
Correlations Between FFM Scales, Intelligence, and Academic Performance

Variable	k	N	r	p	d	Grade diff.	p, 95% credibility interval		Q ²	I ²	p _g
							Lower	Upper			
FFM scale											
Agreeableness	109	58,522	.07	.07	0.14	0.10	-.16	.30	921.7	88.3%	.07
Conscientiousness	138	70,926	.19	.22	0.46	0.31	-.09	.54	1,990.4	93.1%	.24
Emotional Stability	114	59,554	.01	.02	0.03	0.02	-.29	.32	1,563.3	92.8%	.01
Extraversion	113	59,986	-.01	-.01	-0.02	-0.01	-.32	.30	1,599.5	93.0%	-.01
Openness	113	60,442	.10	.12	0.24	0.16	.09	.17	1,028.4	89.1%	.09
Intelligence	47	31,955	.23	.25	0.52	0.35	-.18	.68	1,606.5	97.1%	

Note. All estimates of r, p, and Q are significant at p < .001. FFM = five-factor model; k = number of samples; N = aggregate sample; r = sample-weighted correlation; p = sample-weighted correlation corrected for scale reliability; d = Cohen's d; Grade diff. = d expressed as grade difference; Q = Cochran's measure of homogeneity; I² = Higgins and Thompson's (2002) measure of heterogeneity; p_g = p as partial correlation, controlled for intelligence.

➤ Consciëntieusheid is een consistente predictor van studieresultaat doorheen studieloopbaan, reeds vanaf de lagere school

- Cirkels: correlaties tussen academische prestaties en elk van de vijf factoren en intelligentie
 - Consciëntieusheid is zowel in het lager, het middelbaar en het hoger een predictor, terwijl de andere

persoonlijkheidstrekken enkel voorspellend zijn in het lager

- Persoonlijkheid wordt dus meer verrekend in de prestaties in het lager onderwijs (welwillende, creatieve kinderen krijgen hogere punten)

- Intelligentie is ook zowel in het lager, het middelbaar en het hoger een predictor van academische prestaties

- In het hoger onderwijs:

- Academische prestaties worden énkél voorspeld door consciëntieusheid en intelligentie
- Impulsiviteit is sterk gecorreleerd aan spiekgedrag

Table 2
Moderation of Academic Performance–Personality Correlations by Academic Level

Academic level	k	N	r	r ²	B	SE B	β	p	d	Grade diff.
Correlations with Agreeableness ^a										
Total sample of studies	107	56,628	.461	.212**				.07		
Primary education (constant)	8	3,196			.298**	0.045		.30	0.64	0.42
Secondary education	24	25,488			-.247**	0.047	-1.009	.05 _b	0.10	0.07
Tertiary education	75	27,944			-.239**	0.047	-.979	.06 _b	0.12	0.08
Correlations with Conscientiousness ^a										
Total sample of studies	135	68,063	.187	.020				.24		
Primary education (constant)	8	3,196			.283**	0.045		.28	0.58	0.40
Secondary education	35	31,980			-.077	0.048	-.335	.21 _b	0.42	0.29
Tertiary education	92	32,887			-.041	0.047	-.179	.23 _b	0.47	0.32
Correlations with Emotional Stability ^a										
Total sample of studies	112	57,658	.400	.160**				.02		
Primary education (constant)	8	3,196			.242**	0.051		.20	0.40	0.27
Secondary education	24	25,495			-.228**	0.054	-.822	.01 _b	0.03	0.02
Tertiary education	80	28,967			-.246**	0.054	-.893	-.01 _b	-0.02	-0.01
Correlations with Extraversion ^a										
Total sample of studies	111	58,518	.414	.171**				.00		
Primary education (constant)	8	3,196			.188**	0.044		.18	0.37	0.25
Secondary education	25	25,648			-.217**	0.046	-.919	.02 _b	0.06	0.04
Tertiary education	78	28,424			-.202**	0.046	-.859	-.01 _b	-0.03	-0.02
Correlations with Openness ^a										
Total sample of studies	110	58,739	.385	.148**				.12		
Primary education (constant)	8	3,196			.260**	0.042		.24	0.48	0.33
Secondary education	25	25,909			-.141**	-0.045	-.631	.12 _b	0.23	0.16
Tertiary education	77	28,471			-.184**	0.044	-.827	.07 _c	0.15	0.10
Correlations with Intelligence ^a										
Total sample of studies	47	31,955	.470	.221**				.25		
Primary education (constant)	4	1,791			.567**	0.092		.58	1.42	0.97
Secondary education	17	12,606			-.323**	0.099	-.963	.24 _b	0.49	0.33
Tertiary education	26	17,588			-.341**	0.097	-1.033	.23 _b	0.47	0.32

Note. Correlations were calculated using least squares regression weighted by sample size. Correlations at different academic levels within the same *r* that do not share the same subscript are significantly different at $p < .05$. *k* = number of samples; *N* = aggregate sample; *r*² = multiple *r* for regression equation; *B* = regression weight; *SE B* = standard error of *B*; β = standardized regression weight; ρ = sample-weighted correlation corrected for reliability; *d* = Cohen's *d*; Grade diff. = *d* expressed as grade difference; ρ_p = ρ as partial correlation, controlled for intelligence. n.a. = not applicable. ^aThe criterion variables for each analysis are the corrected correlations with academic performance.

DOEL: zijn er andere trekken buiten consciëntieusheid die opleidingsspecifiek academische prestatie voorspellen?

Table 2
Results of Regression Analyses for Big Five Factors

Variable	Year 1 (N = 608)			Year 2 (N = 405)			Year 3 (N = 353)			Year 4 (N = 339)			Year 5 (N = 334)			Year 6 (N = 307)			Year 7 (N = 306)		
	Adj. R	Adj. R ²	β	Adj. R	Adj. R ²	β	Adj. R	Adj. R ²	β	Adj. R	Adj. R ²	β	Adj. R	Adj. R ²	β	Adj. R	Adj. R ²	β	Adj. R	Adj. R ²	β
Model	.22	.05		.46	.21		.44	.20		.40	.16		.56	.32		.57	.32		.56	.32	
Neuroticism			.06			.11			.09			.12			.09			.07			.11
Extraversion			-.13			-.09			-.05			.08			.11			.14			.22
Openness			.08			.21			.31			.28			.38			.33			.21
Agreeableness			-.06			-.06			-.19			-.13			-.04			-.16			-.03
Conscientiousness			.22			.45			.39			.31			.39			.46			.46

Note. The range restriction corrected matrices served as input for the regression analyses. *N* = sample size in a given year; Adj. *R* = adjusted multiple correlation; Adj. *R*² = adjusted squared multiple correlation; β = standardized regression coefficient.

OPZET: longitudinaal 7j studenten geneeskunde bestuderen

- Elk jaar prestaties opvragen en persoonlijkheidsinventaris afnemen

UITKOMST:

- Consciëntieusheid is doorheen de 7j een belangrijke predictor
- Openheid is initieel niet belangrijk, maar wel in de laatste jaren
- Extraversie is initieel een negatief predictor (minder kans op goede prestaties), maar wordt over de tijd een positieve predictor (grotere kans op goede prestaties)
 - Naarmate de opleiding vordert, worden sociale vaardigheden (stages etc) belangrijker
- Verklaring van deze resultaten??
 - Accenten in de opleiding verschuiven
 - Getting ahead wordt getting ahead én getting along

Hoofdstuk 6: Persoonlijkheidsstoornissen

DOEL: case studie van Ted Bundy: persoonlijkheidsstoornis diagnoses obv DSM criteria?

OPZET: casus van Ted Bundy voorleggen aan 73 ervaren klinisch psychologen

- Welke persoonlijkheidsstoornis heeft deze man?

UITKOMST:

- 96% zegt antisociale persoonlijkheidsstoornis
- 95% zegt ook nog eens narcistische persoonlijkheidsstoornis

- Meer dan 50% zegt ook schizoïde en borderline persoonlijkheidsstoornis
- **Toont aan dat het niet zo simpel is om iemands klinisch beeld te vatten met 1 specifieke stoornis**

ZEKER EEN EXAMENVRAAG HIEROVER

DOEL: wat is dan de structuur van de pathologie van persoonlijkheid?

OPZET: latente structuur van persoonlijkheidsstoornissen en klinische stoornissen analyseren adhv een structureel vergelijkingsmodel

UITKOMST: empirie strookt niet met de DSM

- Rechthoeken: manifeste symptomen
- Cirkels: latente onderliggende factoren
- 4 latente factoren
 - **Internaliserend:**
 - **Externaliserend:** verslavingsproblematieken en gedragsproblematieken
 - **Cognitief-relatieve verstooring:** meer dan de helft van de persoonlijkheidsstoornissen
 - **Introversie, onthechting en anhedonie:** klinische stoornissen die iets te maken hebben met angst laden hierop, andere persoonlijkheidsstoornissen
- **Borderline laadt op 3 verschillende latente factoren:** internaliserend, externaliserend en cognitief-relatieve verstooring
 - Empirisch voorbeeld van hoeveel pathologie erin zit
 - Borderline zit niet op zijn plaats in de DSM: vertoont meer gelijkenissen met een klinische stoornis dan puur een persoonlijkheidsstoornis
- **Antisociale persoonlijkheidsstoornis:** enige persoonlijkheidsstoornis die laadt op **externaliserende factor**, deze factor bestaat voor de rest enkel uit klinische stoornissen
 - Het is een externaliserende kwetsbaarheid op het niveau van de persoonlijkheid
- De latente factoren onderling zijn ook gecorreleerd: klinische stoornis komt niet apart voor
 - Komt heel vaak samen voor met een andere pathologie

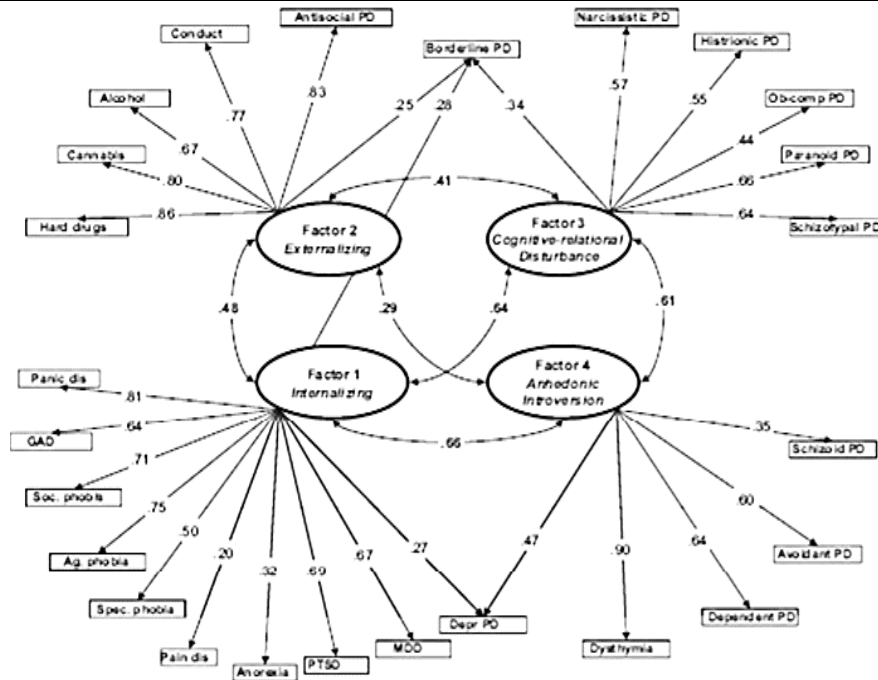

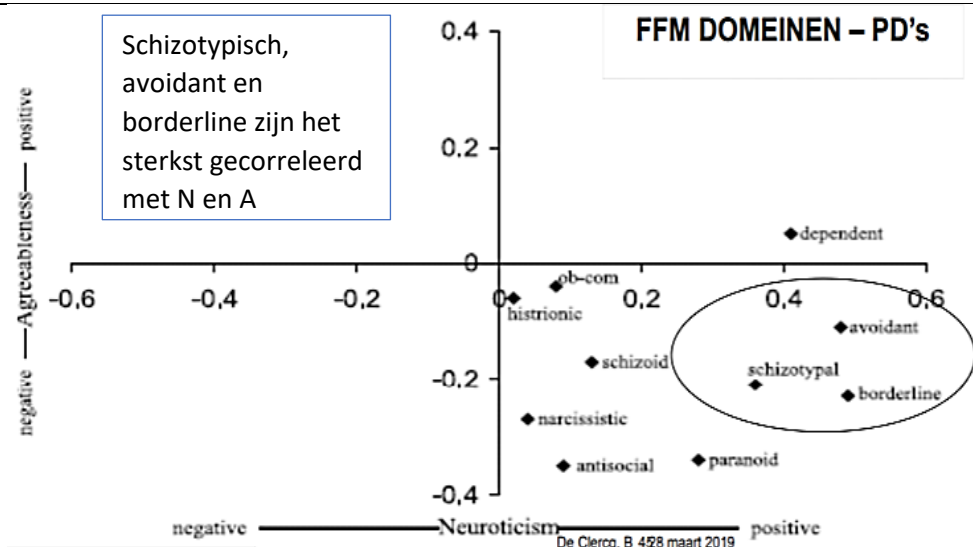
Figure 1. Final confirmatory factor analysis model. For Sample 2, $N = 1,399$; $\chi^2(91) = 247.64$, root-mean-square error of approximation = .035; comparative fit index = .96; Tucker-Lewis index = .96. Method factors for Axis I and Axis II disorders were included in the analysis, and all observed variables were regressed on age and sex (not shown in figure). PD = personality disorder; dis = disorder; GAD = generalized anxiety disorder; Soc. phobia = social phobia; Ag. phobia = agoraphobia; Spec. phobia = specific phobia; PTSD = posttraumatic stress disorder; MDD = major depressive disorder; Depr = depressive; Ob-comp = Obsessive-compulsive. $p < .01$ for all loadings and correlations.

Persoonlijkheidsstoornissen vanuit algemeen trekmodel (FFM)

- Heel veel studies hebben al aangetoond dat persoonlijkheidsstoornissen adequaat beschreven kunnen worden vanuit het FFM
- De symptomen zijn extreem hoge/lage scores op normale persoonlijkheidseigenschappen

Meta-analyses:

- **Neuroticisme en altruïsme zijn de 2 meest belangrijke factoren van persoonlijkheid die de pathologie mee sturen**

- Bijna alle stoornissen zijn gelinkt aan hoog neuroticisme en laag altruïsme
- Extraversie en consciëntieusheid vertonen een wisselend patroon over persoonlijkheidsstoornissen heen
 - **Histrionisch en narcisme: positief gecorreleerd met extraversie**
 - **Schizoid, schizotypisch en avoidant: negatief gecorreleerd met extraversie**

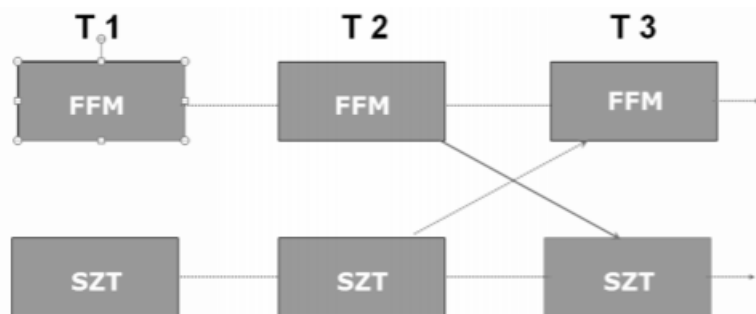
- **Obsessief-compulsief: positief gecorreleerd met consciëntieusheid**
- **Antisociaal en borderline: negatief gecorreleerd met consciëntieusheid**

➔ Mooie illustratie/verklaring van de comorbiditeit binnen en over clusters heen: **ze zijn allemaal geënt op een specifieke persoonlijkheidsdimensie**

- Openheid speelt geen significante rol (behalve voor schizotype in sommige studies)

➤ Ontwikkeling van trekken en ontwikkeling van pathologie: op het moment dat er een verandering is op het niveau van de trek, is er ook een verandering in het symptoom van de pathologie

- Omgekeerd als er een verandering plaatsvindt op symptoomniveau, leidt dat niet tot een verandering op trekniveau
- Heeft aangetoond dat pathologie zich ontwikkelt rondom een trek

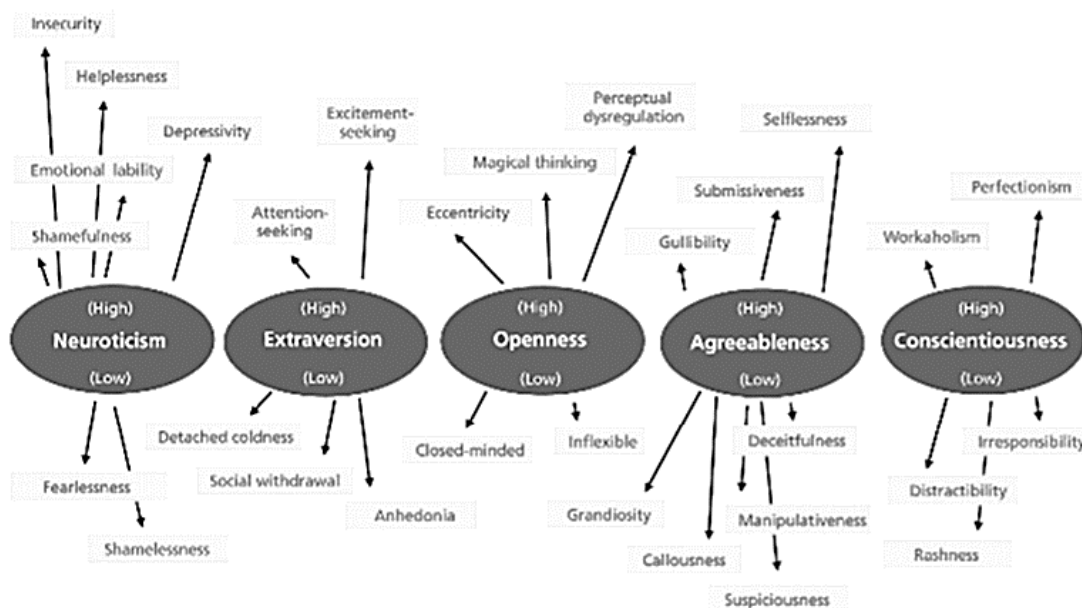
➔ Veranderingen in FFM trekken voorspellen verandering in de stoornis (behalve voor OBC^o, maar omgekeerd geldt dit niet!

➤ **De 10 klassieke persoonlijkheidsstoornissen kunnen beschreven worden itv hoge of lage scores op de NEO-PI-R facetten**

- Theoretische predicties obv DSM criteriasets
 - Puur vanuit de theorie zeggen welk symptoom te maken heeft met welk soort score op een bepaalde facet
 - Onderzoekers genereren persoonlijkheidsstoornissen-beschrijvingen itv FFM
 - Clinici genereren persoonlijkheidsstoornissen-beschrijvingen itv FFM

➔ Ondanks het feit dat het 3 verschillende perspectieven en pogingen waren om persoonlijkheidsstoornissen te beschrijven obv FFM, vertoonden de **drie studies grote consistentie in de beschrijvingen van de persoonlijkheidsstoornissen** ➔ **sterke convergente en discriminante validiteit**

➔ Dit is ter illustratie van hoe symptomen gelinkt kunnen worden aan het FFM

DOEL: klinische bruikbaarheid van dimensionele benadering

Tabel

Ratings voor klinische bruikbaarheid van DSM versus FFM voor de case Ted Bundy.

Klinische bruikbaarheid-variabele	DSM-IV		FFM		F	d
	M	SD	M	SD		
Toepasbaarheid	3.3	0.9	3.5	0.9	1.38	0.20
Professionele communicatie	3.4	1.0	3.4	1.0	0.03	0.03
Globale persoonlijkheidsbeschrijving	2.9	1.0	3.5	1.0	8.42*	0.54
Cliënt-communicatie	2.3	0.9	3.5	1.2	57.03**	1.16
Comprehensiviteit in beschrijving van moeilijkheden	2.8	0.9	3.6	1.0	24.20**	0.87
Behandelingsplan	2.8	1.1	3.2	1.1	8.10*	0.54

OPZET: Ted Bundy casus opnieuw geven aan clinici

- Categoriale diagnose meegeven
 - Dimensionele trekbeschrijvingen meegeven
 - Hoe toepasbaar is elk systeem?
- Hoe goed kan je met collega's hierover communiceren?

UITKOMST:

- Cliëntcommunicatie: men vindt het gemakkelijker om met cliënten te communiceren obv de trekken ipv de diagnoses
 - Stigma valt weg als je met trekken werkt
- Comprehensiviteit: beter met het dimensionele model dan met de DSM
- Globale persoonlijkheidsbeschrijving beter met dimensionele model

Persoonlijkheid op de werkvloer

DOEL: persoonlijkheid en jobprestaties

OPZET: meta-meta-analyse (samenvatting van 15 meta-analyses)

- Persoonlijkheid werd steeds gemeten met de big five
- Diverse prestatiecriteria: algemene job prestatie, supervisor rating, objectieve indicatoren (verkoopcijfers), prestatie tijdens opleiding/training en teamwork
- Resultaten worden uitgesplitst naar diverse beroepsgroepen

UITKOMST:*Table 1: Summary of second-order meta-analytic results for extraversion across criteria and occupational groups*

Criteria	No. MAs	K	N	Obs r^{SW}	ρ^{SW}	ρ^{FFM}	
<u>Work performance</u>							Ns.
Non-independent	8	559	82,032	.08	.12	.15	
Independent	5	222	39,432	.06	.12	.15	
<u>Specific criteria</u>							
Supervisor ratings	4	164	23,785	.07	.11	.13	
Objective performance	2	37	7,101	.06	.11	.13	
Training performance	2	21	3,484	.13	.23	.28	
Teamwork	2	48	3,719	.08	.13	.16	
<u>Specific occupations</u>							
Sales performance	3	35	3,806	.07	.09	.11	
Managerial performance	3	67	12,602	.10	.17	.21	
Professionals	1	4	476	-.05	-.09	-.11	
Police	2	20	2,074	.06	.10	.12	
Skilled or semi-skilled	3	44	6,830	.03	.05	.06	

Persoonlijkheid en beroepsmatig functioneren

- **Extraversie:**
 - Algemene jobprestatie: geen significant verband met extraversie
 - Specifieke criteria: extraversie correleert positief met training performance en teamwork
 - Specifieke jobs: extraversie correleert positief met managers en politie

- **Emotionele stabiliteit:**

Table 2: Summary of second-order meta-analytic results for emotional stability across criteria and occupational

Criteria	No. MAs	K	N	Obs r^{sw}	ρ^{sw}	ρ^{FFM}
<u>Work performance</u>						
Non-independent	8	453	73,047	.09	.14	.15
Independent	5	224	38,817	.06	.12	.13
<u>Specific criteria</u>						
Supervisor ratings	4	167	23,687	.07	.12	.13
Objective performance	2	32	6,219	.05	.09	.10
Training performance	2	25	3,753	.05	.08	.09
Teamwork	2	41	3,558	.13	.20	.22
<u>Specific occupations</u>						
Sales performance	3	30	3,664	.03	.05	.05
Managerial performance	3	63	11,591	.05	.08	.09
Professionals	2	8	926	.04	.06	.06
Police	2	22	2,275	.07	.11	.12

Persoonlijkheid en beroepsmatig functioneren

- Algemene prestatie: er is een relatie (emotioneel stabiele mensen doen het over het algemeen beter in hun job)
- Specifieke criteria: beter voor teamwork
- Specifieke jobs: beter bij politie

- **Altruïsme:**

Table 3: Summary of second-order meta-analytic results for agreeableness across criteria and occupational

Criteria	No. MAs	K	N	Obs r^{sw}	ρ^{sw}	ρ^{FFM}
<u>Work performance</u>						
Non-independent	8	308	52,633	.06	.09	.11
Independent	5	206	36,210	.06	.10	.13
<u>Specific criteria</u>						
Supervisor ratings	4	151	22,193	.06	.10	.13
Objective performance	2	28	4,969	.07	.13	.17
Training performance	2	24	4,100	.07	.11	.14
Teamwork	2	17	1,820	.17	.27	.34
<u>Specific occupations</u>						
Sales performance	3	27	3,551	.01	.01	.01
Managerial performance	3	55	9,864	.04	.08	.10
Professionals	2	10	965	.03	.05	.06
Police	2	18	2,015	.06	.10	.13
Skilled or semi-skilled	3	44	7,194	.05	.08	.10

Persoonlijkheid en beroepsmatig functioneren

- Algemene prestatie: geen relatie met altruïsme
- Specifieke criteria: beter voor teamwork
- Specifieke jobs: geen correlatie

- **Consciëntieusheid:**

Table 4: Summary of second-order meta-analytic results for conscientiousness across criteria and occupation

Criteria	No. MAs	K	N	Obs r^{sw}	ρ^{sw}	ρ^{FFM}
<u>Work performance</u>						
Non-independent	8	442	79,578	.12	.20	.24
Independent	5	239	48,100	.12	.23	.27
<u>Specific criteria</u>						
Supervisor ratings	4	185	33,312	.15	.26	.31
Objective performance	2	35	6,905	.10	.19	.23
Training performance	2	20	3,909	.13	.23	.27
Teamwork	2	38	3,064	.15	.23	.27
<u>Specific occupations</u>						
Sales performance	3	36	4,141	.11	.21	.25
Managerial performance	3	60	11,325	.12	.21	.25
Professionals	1	6	767	.11	.20	.24
Police	2	22	2,369	.13	.22	.26
Skilled or semi-skilled	3	44	7,682	.12	.19	.23

Persoonlijkheid en beroepsmatig functioneren

- Algemene jobprestatie: er is een relatie (consciëntieuze mensen doen het over het algemeen beter)
- Specifieke criteria: consciëntieuze mensen krijgen hogere supervisor rating, hebben een betere objectieve prestatie, presteren beter in training en werken beter in teams
- Specifieke jobs: presteren beter voor alle soorten jobs

- **Openheid:**

Table 5: Summary of second-order meta-analytic results for openness to experience across criteria and occupation

Criteria	No. MAs	K	N	Obs r^{sw}	ρ^{sw}	ρ^{FFM}
<u>Work performance</u>						
Non-independent	7	218	38,786	.03	.05	.07
Independent	4	143	23,225	.03	.05	.07
<u>Specific criteria</u>						
Supervisor ratings	4	116	18,535	.03	.05	.07
Objective performance	2	25	4,401	.02	.02	.03
Training performance	2	18	3,177	.14	.24	.33
Teamwork	2	10	2,079	.08	.12	.16
<u>Specific occupations</u>						
Sales performance	2	17	2,168	-.01	-.02	-.03
Managerial performance	3	44	8,678	.05	.07	.10
Professionals	1	4	476	-.05	-.08	-.11
Police	2	16	1,688	.02	.02	.03
Skilled or semi-skilled	3	32	6,055	.03	.04	.05

Persoonlijkheid en beroepsmatig functioneren

- Algemene jobprestatie: er is geen relatie
- Specifieke criteria: beter voor de prestatie op training
- Specifieke jobs: geen relatie

• **Samengevat:**

Beroepsgroep	ES	E	O	A	C
Verkoopfuncties					+
Management functies		+			+
Bedienden					+
Arbeiders					+
Politiewerk	+	+			+
Criterion	ES	E	O	A	C
Overall performance	+				+
Teamwork	+	+		+	+
Evaluatie van LG					+
Objectieve prestatie					+
Performance in training		+	+		+

- C is een valide predictor over criteria en beroepsgroepen heen
- ES is een predictor van overall job performance, maar de validiteit varieert naargelang specifiek criterium en specifieke beroepsgroep
- E, O, A zijn geen valide predictoren van overall job performance, maar voorspellen wel een aantal specifieke criteria en prestaties in specifieke beroepsgroepen

DOEL: hoe staan consciëntieusheid en emotionele stabiliteit in relatie met jobprestatie?

OPZET: ?

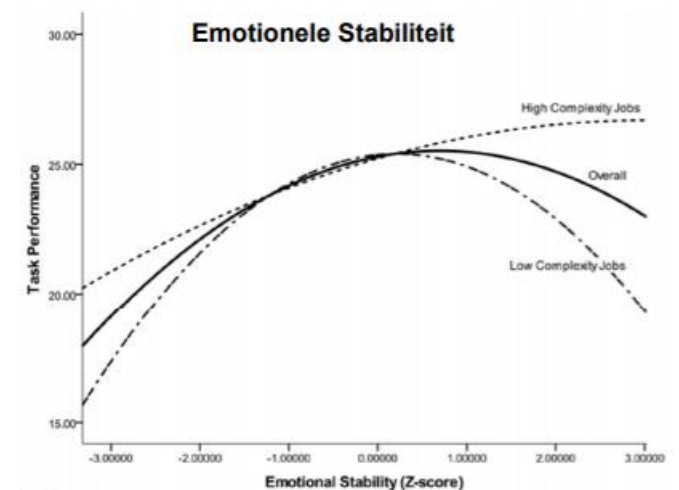
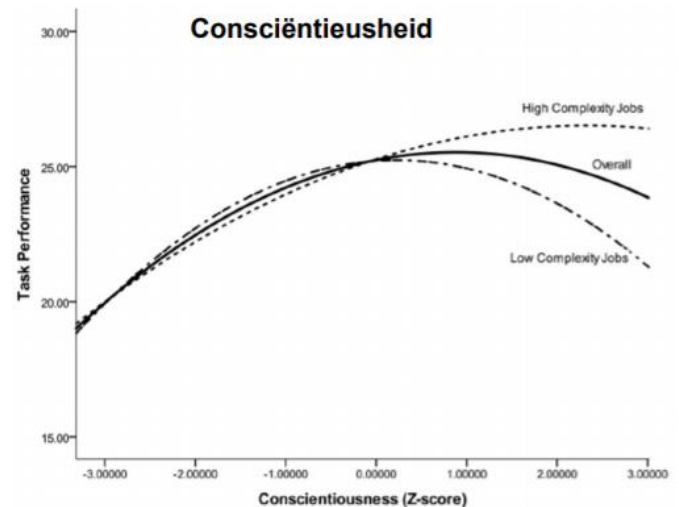
UITKOMST: curvilineair verband

➤ **Consciëntieusheid**

- Te hoog: rigide, onvoldoende flexibel, compulsief perfectionistisch, minder bereid nieuwe kennis en vaardigheden te ontwikkelen
- Afhankelijk van de complexiteit van de job
 - Optimum van consciëntieusheid is hoger bij complexere jobs
 - Bij lage complexiteit moet consciëntieusheid niet té hoog zijn

➤ **Emotionele stabiliteit:**

- Te hoog: te weinig alert voor problemen of risico's, nonchalant
- Te laag: angst/stress heeft een verlamdend effect
- **Yerkes-Dodson law:** prestaties zijn lager bij extreem hoge en lage niveaus van emotionaliteit

DOEL: persoonlijkheid (big five) en extrinsiek loopbaansucces

OPZET: extrinsiek loopbaansucces = loon + hiërarchisch niveau

➤ Longitudinaal design: persoonlijkheid meten in de kindertijd en extrinsiek loopbaansucces in volwassenheid

UITKOMST:

- Neuroticisme en altruïsme: negatieve voorspellers
- Consciëntieusheid en extraversie: positieve voorspellers
- Mensen die onaangenaam zijn en emotioneel stabiel zullen het verder schoppen in hun carrière
- Controle voor intelligentie
 - Persoonlijkheid verklaart 29% variantie
 - Intelligentie verklaart 28% variantie

- Persoonlijkheid verklaart 13% bovenop intelligentie
- Intelligentie verklaart 12% bovenop persoonlijkheid

Relationship Between Big Five Traits, General Mental Ability, and Extrinsic Career Success

Individual difference	<i>r</i>	β	<i>R</i> / <i>R</i> ²
Big Five trait			
Childhood neuroticism	-.34**	-.21*	
Childhood extraversion	.18†	.27*	
Childhood openness to experience	.26*	-.02	
Childhood agreeableness	.01	-.32**	
Childhood conscientiousness	.41**	.44**	
<i>R</i>			.54**
<i>R</i> ²			.29**
ΔR^2			.13**
General mental ability			
Childhood general mental ability	.53**	.41**	
<i>R</i>			.53**
<i>R</i> ²			.28**
ΔR^2			.12**
<i>R</i> (traits + general mental ability)			.64**

Note: *r* = simple correlation. β = standardized beta weight from regression. *R* and *R*² values are when block of traits or general mental ability were entered alone. Incremental (Δ)*R*² values are when the block of traits was entered after general mental ability, or when general mental ability was entered after the block of traits. *N* (listwise) = 116.
 †*p* < .10 **p* < .05 ***p* < .01

DOEL: intrinsiek loopbaansucces en persoonlijkheid

Table 1

Meta-Analysis of the Relationship of Personality to Job Satisfaction

Trait	Average					80% CV		90% CI	
	<i>k</i>	<i>N</i>	<i>r</i>	ρ	<i>SD</i> _{ρ}	Lower	Upper	Lower	Upper
Neuroticism	92	24,527	-.24	-.29	.16	-.50	-.08	-.33	-.26
Extraversion	75	20,184	.19	.25	.15	.06	.45	.22	.29
Openness to Experience	50	15,196	.01	.02	.21	-.26	.29	-.05	.08
Agreeableness	38	11,856	.13	.17	.16	-.03	.37	.12	.22
Conscientiousness	79	21,719	.20	.26	.22	-.02	.55	.21	.31

Note. *k* = number of correlations; *N* = combined sample size; ρ = estimated true score correlation; *SD* _{ρ} = standard deviation of true score correlation; CV = credibility interval; CI = confidence interval.

OPZET: ?

UITKOMST:

- Negatief verband met neuroticisme
- Positief verband met extraversie, altruïsme en consciëntieusheid
- Geen verband met openheid

Problemen met MBTI:

➤ **Categoriale benadering: cutoff score is de mediaan**

- Introversie en extraversie zijn uitersten van dezelfde normaalverdeling
- Meeste mensen scoren heel gemiddeld op introversie of extraversie
- Door de cutoff in het midden van de normaalverdeling te plaatsen, stemt de indeling niet overeen met de realiteit

	N	E	O	A	C
EI Introversion	.16	-.74	.03	-.03	.08
SN Intuition	-.06	.10	.72	.04	-.15
TF Feeling	.06	.19	.02	.44	-.15
JP Perceiving	.11	.15	.30	-.06	-.49

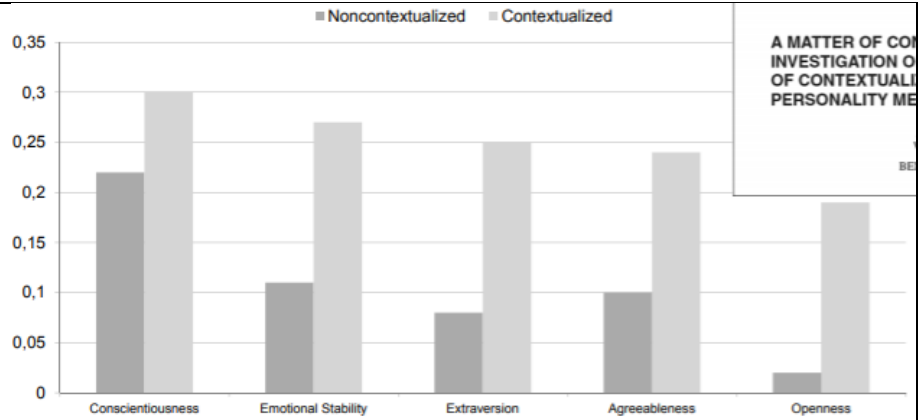
- **Lage test-hertest betrouwbaarheid:** 50% wordt anders geclassificeerd op hertest na 5 weken
- **Verschillen binnen 1 type zijn vaak groter dan verschillen tussen types** (vb gelijkenis tussen een introvert die 1 punt onder de mediaan scoort en een extravert die 1 punt hoger dan de mediaan scoort)
- **Weinig evidentie mbt predictieve en incrementele validiteit**
 - **Predictief:** geen consistente relaties tussen MBTI-types en managerial performance
 - **Incrementeel:** de MBTI voegt ook niet toe (bovenop de big five) in de voorspelling van criteria zoals jobprestaties
- **Zwakke convergente validiteit met big five:** neuroticisme is volledig afwezig in de MBTI
 - Dit is net een van de belangrijkste voorspellers van jobprestatie!
- **Waarom blijft de MBTI bestaan?**
 - Veel mensen zouden hun job verliezen: er is veel geld mee gemoeid
 - Horoscoop effect: vragen rond betrouwbaarheid en validiteit vallen weg

DOEL: predictieve validiteit van gecontextualiseerde vs ongecontextualiseerde assessment

OPZET: ?

UITKOMST:

- Door simpelweg 'op het werk' toe te voegen aan items, kan je de **predictieve validiteit substantieel doen toenemen**
- Opvallend: de **predictieve waarde van openheid stijgt enorm bij een gecontextualiseerd instrument**
- **Frame-of-reference effect:** gecontextualiseerde persoonlijkheidsinstrumenten laten betere predicties toe in vergelijking met niet-gecontextualiseerde maten

DOEL: Dark triad en jobprestatie en CWB

OPZET: meta-analyse

UITKOMST:

- Negatieve relaties met jobprestatie
- Positieve relaties met CWB
- Hoe hoger score op dark triad, hoe slechtere jobprestatie en hoe meer CWB
- Conclusie meta-analyse
 - Jobprestatie: zwak negatief verband met machiavellisme en psychopathie, niet met narcisme
 - CWB: matig sterk positief verband met zowel machiavellisme en narcisme, minder met psychopathie
 - De 3 trekken zijn positief gerelateerd, maar zijn voldoende verschillend om van elkaar gescheiden te houden

Table 2
Overall Analyses and Tests of Moderation Between the Dark Triad and Work Behavior

Work behavior	Overall analyses								Tests of moderation			
	k	n	r	95% CI	80% CV	r _c	% var SE	I ²	Auth.	IGC	Simult.	R ²
Job performance												
Machiavellianism	57	9,297	-.06*	[-.09, -.02]	[-.19, .08]	-.07	36.9	65.0	.00	.05	-.01/.05	.00
Narcissism	18	3,124	-.02	[-.06, .02]	[-.06, .02]	-.03	85.0	2.1	-.48 [†]	-.38 [†]	-.41/-.10	.23
Psychopathy	68	10,227	-.08**	[-.11, -.05]	[-.21, .04]	-.10	41.7	6.3	-.12	-.09	-.12/-.09	.02
Counterproductive work behavior												
Machiavellianism	13	2,546	.20***	[.12, .29]	[.02, .39]	.25	18.3	83.5	.08	.00	.18/-.14	.02
Narcissism	9	2,708	.35***	[.18, .51]	[.03, .66]	.43	4.0	97.7	-.17	-.55 [†]	-.11/-.54	.31
Psychopathy	27	6,058	.06 [†]	[.01, .11]	[-.10, .22]	.07	22.9	76.8	-.71***	—	—	—

Note. For IGC, there was no variance (all studies from the U.S.A.), and therefore, neither the IGC moderator test nor the simultaneous analysis was conducted (indicated by dashes in the table). k = number of studies; n = sample size; r = observed effect size; 95% CI = 95% confidence interval of r; 80% CV = 80% credibility interval of r; r_c = effect size corrected for unreliability; % var SE = percentage of variance attributable to sampling error; I² = heterogeneity statistic; Auth. = position of authority; IGC = ingroup collectivism; Simult. = simultaneous test of both moderators; R² = variance in effect sizes explained by moderators.
[†] p < .10. * p < .05. ** p < .01. *** p < .001.

DOEL: predictieve relatie tussen dark traits en loopbaansucces? Zijn er ook omgekeerde effecten (hoe ver je staat in je carrière op veranderingen in je persoonlijkheid)

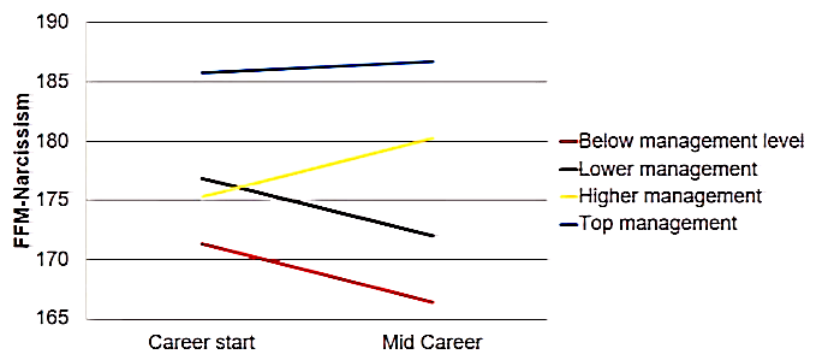
OPZET: longitudinaal onderzoek bij UGent alumni

- Mensen die gingen afstuderen (faculteitwijd) werden gevraagd de NEO-PI-R in te vullen
- 15j later hebben ze die opnieuw ingevuld + vragen naar carrière (loopbaansucces: inkomen en managementniveau)

UITKOMST:

- **Predictief: mensen die hoger scores op antisociale en narcistische trekken: hoger inkomen + hogere positie in het bedrijf**
- **Omgekeerd: door in een hogere positie terecht te komen, wordt men narcistischer**
 - Bidirectioneel effect
 - Zwart en rood: dalen in hiërarchisch niveau → dalen in narcisme
 - Geel en blauw: stijgen in hiërarchisch niveau → stijgen in narcisme
- Dit soort studies toont aan dat persoonlijkheid niet 100% stabiel is in functie van de omgeving

	Inkomen		Management niveau	
	Predictief	Omgekeerd	Predictief	Omgekeerd
Antisociaal	.15*	.09	.16*	.24***
Narcistisch	.18**	.24***	.14*	.21***

DOEL: relatie tussen subklinische psychopathie en leiderschap

OPZET: meta-analyse

- Leiderschap operationalisatie:
 - Leadership emergence: in een leidinggevende positie terecht komen (= loopbaansucces)
 - Leadership effectiveness: jobprestatie van de leidinggevende (= jobprestaties)

UITKOMST:

- Positieve relatie tussen psychopathie en leadership emergence: mensen met psychopathische trekken komen sneller in een leiderschapspositie terecht
- Negatieve relatie tussen psychopathie en leadership effectiveness: mensen met psychopathische trekken doen het niet persé beter in een leiderschapspositie

DOEL: hoe zijn de donkere trekken van de HDS nu gerelateerd aan werksucces (zijn er sterktes aan dark traits?)

Table 2
Results of Regressions for Six Occupational Scales.

Variables	Stress tolerance			Reliability			Sales potential			Managerial potential		
	r	Beta	t	r	Beta	t	r	Beta	t	r	Beta	t
Age		.01	1.19		-.02	1.36		-.05	5.42**		.03	2.65**
Sex		-.08	8.43**		-.04	3.76**		-.09	9.33**		-.02	2.13*
Social desirability		.00	0.45		.09	7.26**		.01	1.34		.00	0.40
1. Excitable	-.69	-.51	43.36**	-.42	-.34	24.41**	-.25	-.02	1.93	-.54	-.31	22.69**
2. Skeptical	-.30	-.03	3.08**	-.38	-.13	9.89**	-.55	-.05	4.37**	-.22	-.06	4.49**
3. Cautious	-.60	-.03	24.94**	-.11	.00	0.34	-.52	-.23	18.26**	-.54	-.28	19.41**
4. Reserved	-.19	.07	6.57**	-.18	-.06	4.55**	-.39	-.22	21.09**	-.28	-.04	3.12**
5. Leisurely	-.30	-.05	5.24**	-.24	-.06	4.51**	-.11	-.02	1.72	-.24	-.06	5.15**
6. Bold	.08	.02	1.98	-.20	.03	1.86	.36	.00	0.19	.24	.15	11.56**
7. Mischievous	.08	.05	4.26**	-.43	-.28	20.82**	.51	.23	19.86**	.06	.00	4.48**
8. Colourful	.11	-.05	4.06**	-.23	-.05	3.79**	.62	.32	25.47**	.23	.11	7.88**
9. Imaginative	-.11	-.09	9.14**	-.43	-.23	18.45**	.38	.16	16.30**	-.08	-.11	9.88**
10. Diligent	-.02	.00	0.81	.15	.09	7.60**	-.09	.00	0.82	-.18	.20	17.83**
11. Dutiful	-.24	-.07	8.52**	.04	.02	1.81	-.10	-.05	4.82**	-.17	-.08	5.75**
F(14, 4942) =	529.04**			284.06**			522.94**			321.99**		
Adj R ²	.60			.45			.60			.47		

* p < .05.
** p < .01.

OPZET: meta-analyse?

UITKOMST:

- Uitkomstmaten:
 - stresstolerantie,
 - betrouwbaarheid, sales
 - potentieel en management
 - potentieel
- Globale trend is negatief: hoge score op subklinische trekken is minder goed
- Er zijn ook een aantal positieve relaties
 - Reserved en mischievous (subklinisch schizoïd en antisociaal): beter stress tolereren
 - Diligent (subklinisch obsessief-compulsief): betrouwbaarder
 - Mischievous, colourful en imaginative (subklinisch antisociaal, teatraal en schizotypisch): beter sales potentieel
 - Bold, colourful en diligent (subklinisch narcistisch, histironisch en obsessief-compulsief): beter management potentieel

DOEL: Hoe is pesten op het werk gerelateerd aan persoonlijkheid

OPZET: meta-analyse van FFM en gepest worden

- Drie mogelijke verklaringen voor de relatie tussen persoonlijkheid en gepest worden
 - **Target-behaviour mechanism:** werknemers met bepaalde persoonlijkheidstrekken lokken pestgedrag uit bij anderen (gepest worden omdat je onaangenaam bent)
 - **Negative perceptions mechanism:** bepaalde trekken zorgen ervoor dat gedrag sneller als negatief wordt gepercipieerd (sneller dingen als pestgedrag zien van anderen)
 - **Reverse causality mechanism:** pestgedrag is een traumatische stressor die voor verandering in persoonlijkheidstrekken zorgt
- Maar: cross-sectionele studie
 - We kunnen geen uitspraken doen over de verklaringen

Table 2
Cross-sectional relationships between workplace harassment and Big-5 personality traits, total N = 29,105 (Random effects model).

Personality traits	K	N	Mean r	95% CI	80% PI	Q _{within}	I ²	Tau	Tau ²	Fail safe N
Extraversion	17	7717	-.010 [†]	-.017-0.02	-.022-0.02	132.88**	87.96	0.14	0.02	85
Neuroticism	32	12,997	0.25**	0.18-0.30	0.10-0.39	389.52**	92.04	0.17	0.03	4040
Agreeableness	19	8843	-.017**	-.024-0.10	-.030-0.04	176.05**	89.78	0.15	0.02	630
Conscientiousness	22	9343	-.010 [†]	-.018-0.01	-.025-0.06	285.49**	92.64	0.18	0.03	451
Openness	11	6689	0.04 ^{ns}	-.001-0.08	-.000-0.07	19.26 ^{ns}	48.09	0.04	0.00	4

Note. K = number of correlations; N = total sample size for all studies combined; mean r = average weighted correlation coefficient; 95% CI = lower and upper limits of 95% confidence interval; 80% PI = lower and upper limits of 80% prediction interval.

^{ns} = Not significant.
** p < 0.001.
* p < 0.05.

UITKOMST:

- Neuroticisme:
 - grootste relatie
 - Mensen die neurotisch zijn worden vaker gepest
- Extraversie, altruïsme en consciëntieusheid: minder vaak gepest
- Toepassing van de drie verklaringsmechanismen op neuroticisme

- **Target-behaviour mechanisme:** neurotische mensen zijn pessimistisch en onzeker, dit vinden anderen irritant en dus daarom worden ze gepest

Table 2
Means, standard deviations (SD), and Pearson product-moment correlations of study variables.

Variable	Mean (SD)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Victim subscale	31.62 (9.50)										
2. Bully subscale	28.09 (6.10)	0.62***									
3. Machiavellianism	2.02 (2.20)	0.26***	0.44***								
4. Narcissism	2.77 (1.98)	0.19**	0.38***	0.53***							
5. Psychoticism	4.28 (2.75)	0.32***	0.35***	0.39***	0.33***						
6. Anger	2.08 (1.04)	0.19**	0.29***	0.25***	0.11	0.33***					
7. Hostility	2.55 (0.98)	0.21***	0.22***	0.24***	-0.05	0.24***	0.58***				
8. Verbal aggression	2.55 (0.92)	0.25***	0.26***	0.31***	0.32***	0.32***	0.45***	0.29***			
9. BSSS Sensation seeking total	26.50 (5.78)	0.07	0.08	0.23***	0.17*	0.44***	0.25***	0.14*	0.09		
10. Boredom susceptibility	3.46 (0.85)	0.06	0.10	0.19**	0.14*	0.27***	0.21***	0.09	0.15*	0.63***	
11. Disinhibition	2.96 (1.02)	0.12	0.19**	0.27***	0.23***	0.45***	0.30***	0.22***	0.19**	0.78***	0.36***

- **Negatieve perceptions mechanismen:** neurotische mensen gaan sneller iets als pesten percipiëren
- **Reverse causality mechanisme:** doordat men gepest wordt, wordt men neurotischer

DOEL: worden donkere persoonlijkheidstreken gedeeld door daders en hun slachtoffers?

OPZET: correlatieel

- Pesten: pestvragenlijst met victim schaal en bully schaal
- Persoonlijkheid: vragenlijst om dark triad af te nemen, agressie en impulsiviteit
- Het draait om psychologisch en emotioneel pesten, niet fysiek pesten

UITKOMST:

- 37% wordt gepest op het werk (wekelijks gedurende 6 maand)
- 17% pest anderen op het werk (wekelijks gedurende 6 maand)
- 0.62 correlatie tussen victim en bully schaal
 - **Mensen die pesten zijn ook vaak slachtoffer van pesten**
- Vrij gelijkaardig persoonlijkheidsprofiel tussen slachtoffers en pestkoppen
 - Pestkoppen scoren iets hoger

Hoofdstuk 8: Persoonlijkheid vanuit een forensisch perspectief (deel 1)

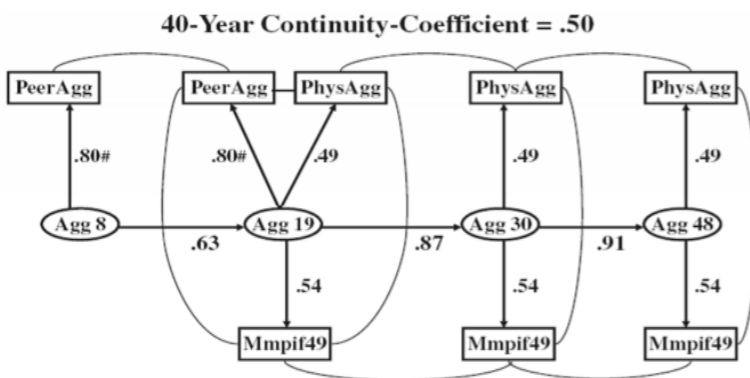
Columbia Country Longitudinal Study

DOEL: stabiliteit van agressie over een periode van 40 jaar

OPZET: agressie meten op 8, 19, 30 en 48 jaar

UITKOMST: agressie is vrij stabiel

- Rangordstabiliteit: .50
 - Mensen die agressief zijn op 8j, hebben kans om op 48j nog steeds agressief te zijn
- Stabiliteit tussen 8j en 19j is wat lager (.63) dan de andere leeftijd (.87 tot .91)
 - Tussen 8 en 19 zijn er heel veel ontwikkelingstransities
- Er zijn bepaalde persoonlijkheidstreken die een aanzienlijke rol spelen in de stabiliteit van agressie
 - Laag op gehoorzaamheid, bedachtzaamheid en oprechtheid prediceren stabiliteit van agressie

Een taxometrisch perspectief op verhoorstijlen

- Rapport: het middelpunt van een goede verhoortechniek gaat altijd over die empathische stijl → altijd respect voor de verdachte, basisnoden voldaan (water, voeding, ...)
- **2 dimensies:**
 - **Emotie – bewijs**
 - **Confronteren – collaboreren**
- Er zijn twee verschillende facetten van waaruit je kan vertrekken:
 - **Inspelen op emotie:** de verhoorder gaat inspelen op de emoties van de verdachte
 - Vb signalen van emoties bij de verdachte benoemen (ik zie dat je gestresseerd bent)
 - Vb verdachte bang maken, dreigen met straffen

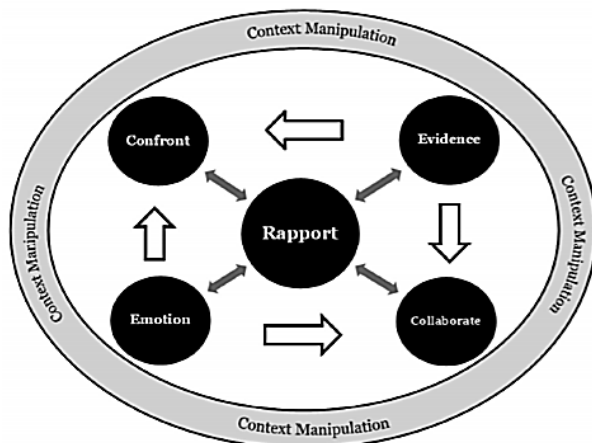

Figure 1. Theoretical interactive process model of interrogation.

- **Focussen op bewijs:** wat weet de verhoorder al, wat klopt er niet, verdachte confronteren
- Deze twee facetten kunnen geïmplementeerd worden op 2 verschillende manieren
 - **Confront:** autoritair en confronterend optreden
 - Vb dreigen met celstraffen, roepen, ‘good cop – bad cop’
 - **Colla borate:** we hebben beiden iets te winnen hierbij
 - Vb minder lange celstraf indien je meewerkt, sigaret aanbieden
- Contextmanipulatie: allerhande technieken om de context te manipuleren
 - Verdachten een tijd lang isoleren, verhoor in een andere ruimte laten doorgaan

Welke verhoorstijl werkt nu het beste bij wie?

- **Hoog narcisme:** gevoelig voor egostrelende technieken
 - Verhoorders spelen best in op emoties en de verdachten gaan vleien
 - Collaboratieve stijl
 - ➔ **Collaboratief inspelen op emoties**
- **Laag openheid:** niet gevoelig voor emoties, wel gevoelig voor ratio
 - Verhoorders halen best bewijs boven
 - Laag openheid, hoog neuroticisme en hoog altruïsme: collaborerende verhoorstijl
 - Laag openheid, laag altruïsme: confronterende verhoorstijl
 - ➔ **Collaboratief bewijs bovenhalen bij hoog neuroticisme en hoog altruïsme**
 - ➔ **Confronterend bewijs bovenhalen bij laag altruïsme**

PCL-R: welke kenmerken van psychopathie worden niet gevat door de DSM-IV?	Gladde prater / oppervlakkige charme	Promiscue seksueel gedrag
	Sterk opgeblazen gevoel van eigenwaarde	Gedragsproblemen op jonge leeftijd
	Prikkelhonger / neiging tot verveling	Ontbreken van realistische doelen op lange termijn
	Pathologisch liegen	Impulsiviteit
	List en bedrog / manipulerend gedrag	Onverantwoordelijk gedrag
	Gebrek aan berouw of schuldgevoel	Geen verantwoordelijkheid nemen voor eigen daden
	Ontbreken aan emotionele diepgang	Veel kortstondige partnerrelaties
	Kil / gebrek aan empathie	Jeugdcriminaliteit
	Parasitaire levensstijl	Schending van voorwaarden
	Gebrekkige beheersing van het gedrag	Veelsoortige criminaliteit

Hicklin & Widiger onderzoek

DOEL: welke gelijkenissen en verschillen vertonen instrumenten voor antisociale persoonlijkheidsstoornis en psychopathie mbt hun relatie met het FFM?

OPZET: ?

UITKOMST:

- Typisch voor beide stoornissen:
 - Laag oprechtheid, altruïsme, inschikkelijkheid, bedachtzaamheid, betrouwbaarheid en zelfdiscipline
 - Hoog avonturisme
- **Uniek aan psychopathie**
 - **Laag bescheidenheid, medeleven, angst, schaamte en kwetsbaarheid**
 - ➔ Arrogantie, gebrek aan empathie, oppervlakkige charme en onbevreesdheid (niet opgenomen in de antisociale DSM criteria)

Decuyper et al. onderzoek

DOEL: hoe hangen psychopathie en ATS PD samen met FFM trekken?

OPZET: meta-analyse

- 26 steekproeven psychopathie, 57 steekproeven antisociale persoonlijkheidsstoornis

UITKOMST: er bestaat een asymmetrische relatie tussen ATS PD en psychopathie

- Antisociale persoonlijkheidsstoornis komt vaker voor dan psychopathie
- 90% van de psychopaten hebben ook ATS PD
- 25% van de mensen met ATS PD zijn ook psychopaten
- FFM:
 - **Sterke overlap tussen ATS PD en psychopathie:**
 - Laag altruïsme
 - Laag consciëntieusheid
 - Hoog ergernis
 - Hoog impulsiviteit
 - Hoog avonturisme
 - Laag hartelijkheid
 - **Gradatieverschillen: laag A en laag C is sterker geassocieerd met psychopathie dan bij ATS PD**
 - **Uniek voor psychopathie: lage angst**
 - ➔ Psychopathie is ernstiger dan antisociale persoonlijkheidsstoornis

DOEL: hoe beoordelen daders zelf hun interpersoonlijk gedrag? (belang van collaterale informatie)

OPZET: 55 psychopaten in een hoog beveiligde unit

- Zelfbeoordeling interpersoonlijk gedrag + beoordeling door bewaker

UITKOMST:

- Meest afwijkende eigenschappen werden onderschat (dominantie, coërciviteit)
- Meest adaptieve eigenschappen werden overschat (koesteren)
 - ➔ Gebrek aan inzicht?
 - ➔ Faking?

Douglas & Skeem

Dynamische factoren geassocieerd met herval

- Acute dynamische risicofactoren (iemand die dronken is) vs stabiele dynamische risicofactoren (persoonlijkheid)
 - **Persoonlijkheidstrekken:**
 - Impulsiviteit
 - Negatief affect: ergernis, woede, neerslachtigheid
 - Antisociale trekken
 - Druggebruik
 - Psychose
 - Beperkte sociale steun
 - Behandeltrouw en -attitude (medicatie systematisch nemen)

- Dynamische risicofactoren voor herval in kaart brengen met de PID-h

RELEVANTE PID-5 TREKKEN BIJ RISICOTAXATIE

Negatief Affect	Afstandelijkheid	Antagonisme	Disinhibitie	Psychoticisme
Emo labiliteit	Teruggetrokkenheid	Manipulatief gedrag	Onverantwoordelijkheid	Ongewone overtuigingen en ervaringen
Angst	Vermijden van intimiteit	Bedrieglijkheid	Impulsiviteit	Eccentriciteit
Scheidingsangst	Anhedonie	Grandiositeit	Afleidbaarheid	Cognitieve en perceptuele dysregulatie
Onderdanigheid	Depressiviteit	Aandacht zoeken	Roekeloosheid	
Vijandigheid	Achterdocht	Kilheid	Rigide perfectionisme	
Volharding				
Beperkt Affect				

Persoonlijkheid vanuit een forensisch perspectief (deel 2)

Jeandarme(?) onderzoek

DOEL: interbeoordelaarsbetrouwbaarheid (IRR) en predictieve validiteit van HCR-20

OPZET: studie in Vlaamse Forensische instelling

➤ HCR bestaat uit 10 History-items, 10 Clinical-items en 10 Risk-items

UITKOMST:

➤ IRR (interbeoordelaarsbetrouwbaarheid)

- Zeer goed voor H-schaal: .84
- Goed voor totaal: .74
- Goed voor C-schaal: .64
- Matig voor R-schaal: .58

➔ Probleem: C- en R-schaal gaan om de dynamische factoren en inschattingen over de kans dat iemand hervalt in criminaliteit → logisch dat de IRR hier lager is → subjectieve inschattingen die gemaakt moeten worden bij C- en R-schaal: inzicht, toekomstige stress, ...

➤ Predictieve validiteit: in welke mate kunnen we adhv de HCR-20 gewelddadig gedrag zal stellen of hierin zal hervallen?

- **HCR-20 is vooral goed in voorspellen wie géén gewelddadig gedrag zal stellen**, maar voorspelt niet goed in de praktijk wie wél zal hervallen
- Ongeveer de helft van de recidivisten worden geclassificeerd als high risk adhv een gestructureerd klinisch oordeel SPJ (→ de manier waarop het instrument gebruikt moet worden), maar bij actuariel gebruik maar 1/3e (→ als je alle scores optelt)
 - **SPJ is dus beter dan actuariel, maar nog steeds maar ongeveer de helft wordt correct geclassificeerd**
- **Alleen impulsiviteit is predictief voor toekomstig hervalt**, al de rest van de items had geen voorspellende waarde

➤ Waarom zijn deze resultaten niet beter?

- Slechte training van mensen die het scoorden → nee, want de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid was best goed
- **Clinici gebruiken geen gebruik van baserate gegevens (de kans dat iemand zou hervallen gegeven de feiten die ze gepleegd hebben) → klopt**
- **Cross-sectionele studie: houdt geen rekening met veranderende factoren**
- **De studie hield geen rekening met beschermende factoren**

➤ **We zijn vooral geïnteresseerd in de factoren die we kunnen meenemen in onze behandeling**

- **Preventie staat op de voorgrond, niet predictie**

Hoofdstuk 10: Persoonlijheidsstoornissen vanuit een ontwikkelingsperspectief

De structuur van psychopathologie

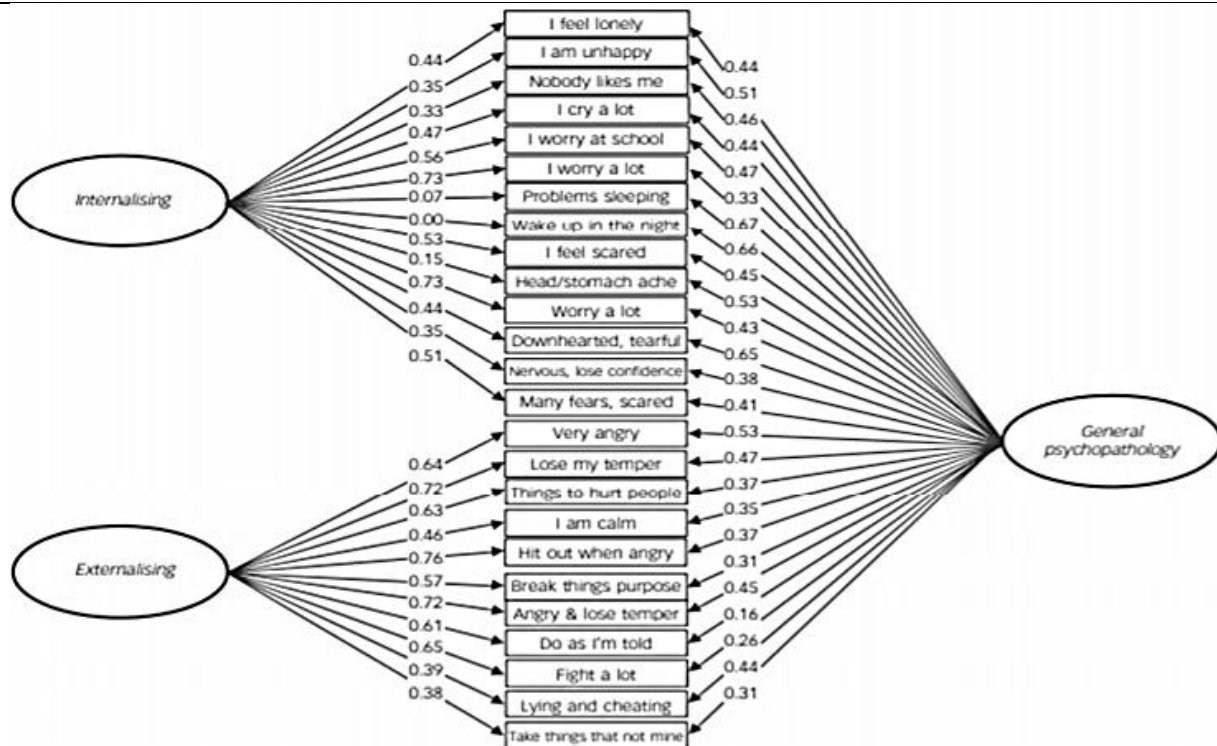
➤ P-factor kan gelijkgesteld worden aan g van algemene intelligentie

➤ Deze figuur toont hoe beschrijvingen van probleemgedrag gerelateerd zijn aan de p-factor

➤ Observeerbare indicatoren van pathologie (rechthoeken)

- Hoe hoger de lading, hoe sterker de eigenschap een indicator is van het onderliggende construct

▪ Vb piekeren laadt .73 op internaliseren

- Vb hoofdpijn laadt .15 op internaliseren
- Alle internaliserende en externaliserende gedragingen laden op algemene pathologie
 - Vb slecht slapen laadt 0.07 op internalisering en niet op externalisering, maar wel .67 op algemene psychopathologie!
- ➔ **Sommige vormen van psychopathologie (zoals slaapproblemen) laden dus niet echt op internalisatie en externalisatie, maar vooral op de algemene factor → algemene indicator van kwetsbaarheid voor psychische problemen**

➤ **De p-factor bij kinderen ziet er structureel gezien hetzelfde uit als de p-factor bij volwassenen (niet inhoudelijk!)**

DOEL: ontwikkelingsstabiliteit van maladaptieve persoonlijkheidstrekken

➤ Rangorde stabiliteit

OPZET: meting op T1, T2 en T3

- Telkens met 1j ertussen
- T1 correleren met T2 en T3

UITKOMST:

- T2: correlaties rond .70
- T3: correlaties rond .65/.70
 - ➔ **Er is sprake van substantiële rangorde continuïteit (differentiële stabiliteit)**
 - ➔ **Deze coëfficiënten zijn even groot als voor adaptieve persoonlijkheidstrekken**

Table 3. Rank-order stability for the DIPSI dimensions across 1 and 2 years

	Time 1			
	DIS	INS	ITR	COM
Time 2				
Disagreeableness	.71***	.42***	.40***	.09
Emotional instability	.45***	.71***	.62***	.29***
Introversion	.31***	.51***	.69***	.16**
Compulsivity	.16**	.27***	.29***	.72***
Time 3				
Disagreeableness	.68***	.46***	.41***	.09
Emotional instability	.49***	.65***	.55***	.14*
Introversion	.34***	.47***	.64***	.12*
Compulsivity	.24***	.25***	.24***	.67***

Note: DIPSI, Dimensional Personality Symptom Item Pool (De Clercq et al., 2003); DIS, disagreeableness; INS, emotional instability; ITR, introversion; COM, compulsivity; $N = 307$.
* $p \leq .05$. ** $p \leq .01$. *** $p \leq .001$.

DOEL: is de structuur van persoonlijkheidspathologie op jonge leeftijd (dimensioneel gezien) hetzelfde als bij volwassenen? (kunnen we de PID-5 toepassen op jongeren?)

OPZET: factoranalyses en dan congruenties berekenen tussen structuur volwassenen en structuur jongeren

DOEL: hoge congruentiecoëfficiënten

➤ Toont aan dat de structuur gelijkaardig is

DOEL: leeftijdsspecifiek instrument om persoonlijkheidsstoornissen op jonge leeftijd na te gaan (DIPSI)

➤ In welke mate komt dit overeen met een empirisch gevalideerd instrument voor persoonlijkheidsstoornissen bij volwassenen te meten (PID-5)

OPZET: 3 invalshoeken

- Extreme varianten van normale trekken bij kinderen/jongeren meten
- Relevante beschrijving van persoonlijkheidsstoornissen op jongere leeftijd bestaande uit maten
- Case studies
 - ➔ Correleren met PID-5

UITKOMST: de 5 factoren worden teruggevonden, maar de domeinen zijn meer leeftijdsspecifiek ingevuld

- Substantiële relaties met volwassen persoonlijkheidsstoornis outcomes over te tijd heen
- Openheid bestaat niet in de DIPSI, want de originele auteurs vertrokken van een vrije enge invulling van O
 - ➔ DIPSI en PID-5 komen overeen

DOEL: interacties tussen opvoedingsstijl (negatief controleren) en maladaptieve trekken (interactioneel model)

OPZET:

- 3 subgroepen van kinderen
 - Vierkant: scoort gemiddeld op 'lastig gedrag' (moeilijke kinderen)
 - Driehoek: scoort laag op lastig gedrag
 - Ruit: scoort hoog op lastig gedrag

Table 5 Factor Congruencies of Flemish Adolescents Rotated Toward U.S. Adults (Krueger et al., 2012), U.S. Students (Wright et al., 2012), and Flemish Students (De Fruyt et al., 2013)

PID-5 Factors	F1	F2	F3	F4	F5
U.S. adults	.89	.95	.97	.86	.93
U.S. students	.93	.93	.95	.91	.89
Flemish students	.90	.94	.92	.89	.96

Note. F1 – Negative Affectivity; F2 – Detachment; F3 – Antagonism; F4 – Disinhibition; F5 – Psychoticism.

Table 6 Pearson Correlations for Self-Reported DIPSI and PID-5 Higher-Order Factors

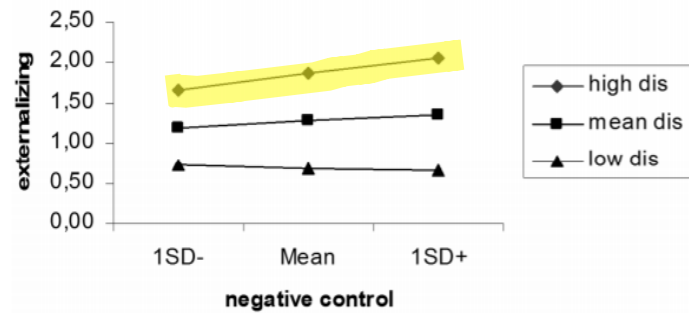
	PID-5				
	F1	F2	F3	F4	F5
DIPSI					
Disagreeableness	.31**	.11*	.49**	.63**	.46***
Emotional Instability	.54**	.18**	.12**	.27**	.45***
Introversion	.48**	.53**	.24**	.30**	.54**
Compulsivity	.22**	-.01	.16**	.04	.20**

Note. DIPSI – Dimensional Personality Symptom Item Pool; F1 – Negative Affectivity; F2 – Detachment; F3 – Antagonism; F4 – Disinhibition; F5 – Psychoticism. Highest coefficients are marked in bold.
* $p < .05$. ** $p < .01$.

- X-as: mate waarin het kind negatief controlerend wordt opgevoed (veel straffen, hard straffen, verwijten)
- Y-as: mate waarin het kind externaliserend probleemgedrag vertoont

UITKOMST: hoe meer ouders negatief controleren, hoe meer moeilijk gedrag de meest kwetsbare kinderen gaan vertonen (ruit)

- Kinderen die uit zichzelf welwillend/niet lastig zijn (driehoek) ervaren weinig negatieve impact van het negatief controlerend gedrag
 - ➔ Conditioneel effect van opvoeding afhankelijk van de trekken van het kind
 - ➔ De meest kwetsbare kinderen ondervinden de grootste schade van negatief controlerend opvoeden

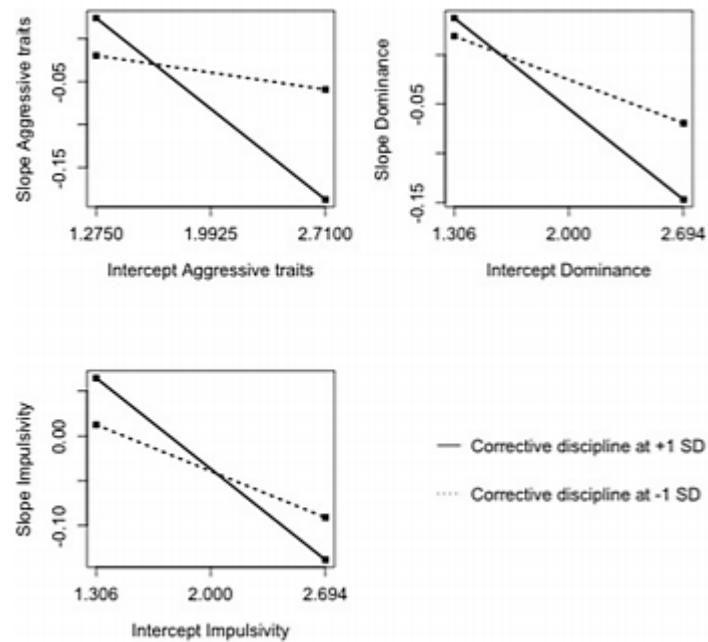

DOEL: verschil op ontwikkeling van agressieve en maladaptieve trekken bij de twee subcomponenten van negatieve controle (disciplineren vs hard straffen)

- Gaan kinderen sterker of minder sterk stijgen of dalen op een bepaalde eigenschap naargelang ze gedisciplineerd worden? Of naargelang ze hard gestraft worden?

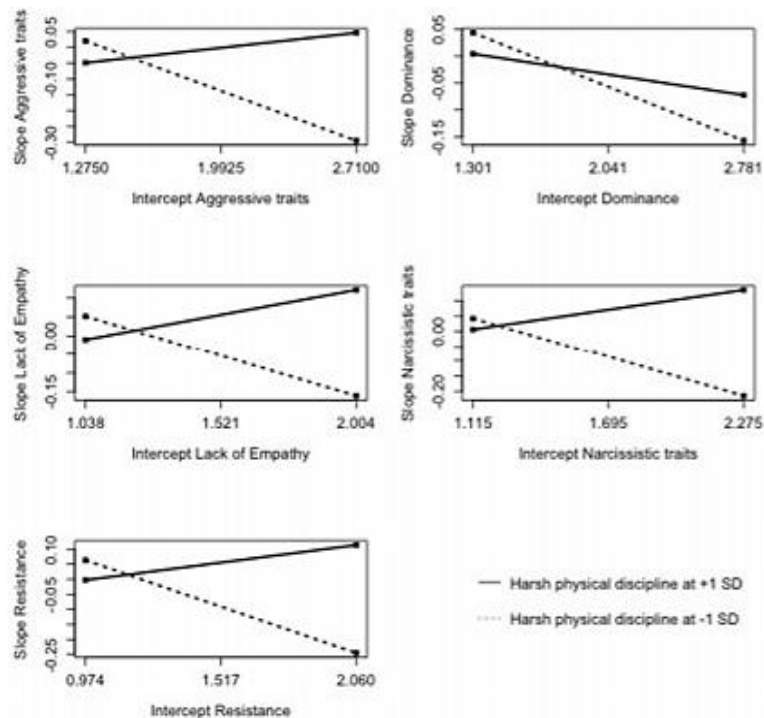
OPZET: dit is een visuele weergave van een groeimodel

- Y-as: slope van agressieve trekken
- X-as: mate van agressief gedrag
- Volle lijn: kinderen die hard maar niet-fysiek worden gedisciplineerd
- Stippellijn: kinderen die zacht en niet-fysiek worden gedisciplineerd
- **Disciplineren: agressief gedrag, dominantie en impulsiviteit**
- **Hard straffen: agressief gedrag, dominantie, gebrek aan empathie, narcisme en weerspannigheid**

UITKOMST:

- Disciplineren:
 - Zowel agressie, dominantie en impulsiviteit nemen veel sterker af wanneer kinderen vaak corrigerend gedisciplineerd worden!
 - Het gaat over ongewenste gedragingen van kinderen
 - Corrigerend straffen van ongewenst gedrag bij kinderen zorgt ervoor dat ze sneller die maturatie-effecten zullen bereiken, dan wanneer ze minder gecorrigeerd worden in hun gedrag
- Hard straffen:
 - Weinig fysiek straffen: spontane daling
 - Vb **gebrek aan empathie NIET fysiek bestraffen leidt tot de spontane ontwikkeling van empathie**
 - Als je het kind wél fysiek straft, dan zullen ze NOG minder empathie vertonen
 - **Wel fysiek straffen: stijging van ongewenste trekken**
 - ➔ **Besluit: negatief controlerend opvoeden moet uit elkaar getrokken worden in corrigerend disciplinerend en fysiek disciplineren, want ze hebben een tegengesteld effect op opvoeding**

Integratief model van de ontwikkeling van persoonlijkheidspathologie

- Persoonlijkheidstrekkken hebben een genetische/biologische basis
- **Hoofdeffecten**
 - Persoonlijkheidstrekkken sturen gedrag, gevoelens en cognities

- Omgeving (familie, peers school) stuurt gedrag, gevoelens en cognities

➤ **Interactie-effecten**

- Omgeving kan bepaalde trekkwetsbaarheden triggeren, die zich op hun beurt dan weer uiten in bepaalde gedragingen, gevoelens en cognities (= trait-activation)
- Opvoeding is een belangrijke moderator van hoe trekken zich gaan uiten in gedrag
 - De mate waarin een trek zoals gebrek aan empathie tot uiting komt, hangt af van hoe het kind werd opgevoed (familie, groep en school)

➤ **Maladaptief?**

- Mate waarin gedrag beoordeeld wordt als adaptief/maladaptief wordt gemodereerd door de evaluatie van gedrag, gevoelens en cognities in de 3 contexten (ouders, peers, school)
 - Abnormale beoordeling gaat mee de identiteit sturen
 - Identiteit wordt opgebouwd uit biologische trekken die je meekrijgt en hoe je gedrag beoordeeld wordt door de buitenwereld

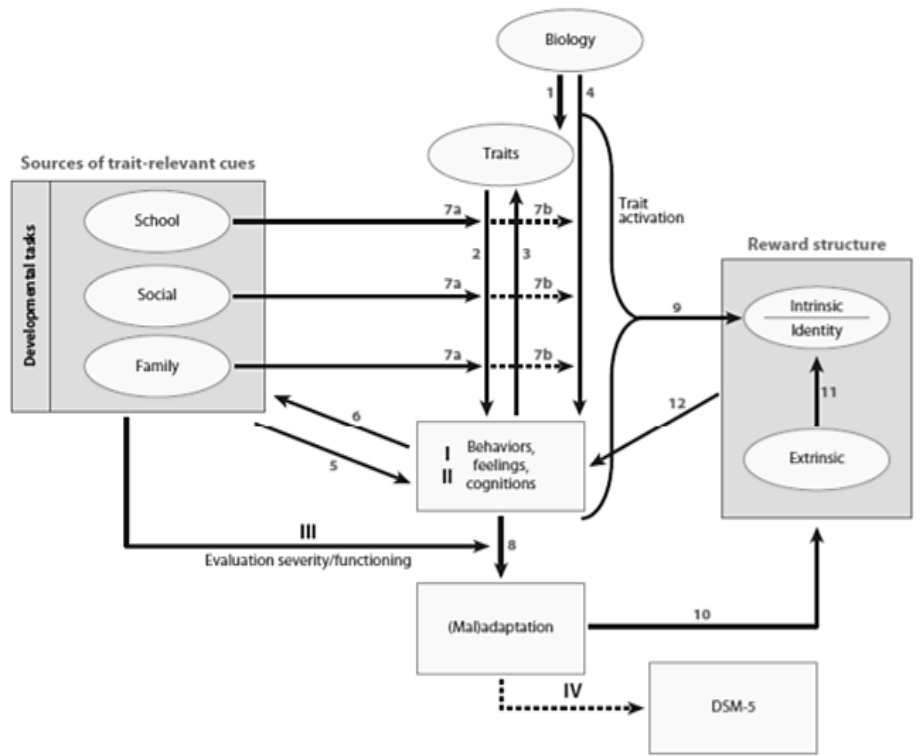

Figure 1
Integrative model of personality pathology precipitants. Note: Arabic numerals indicate paths in the model; Roman numerals refer to steps in the assessment process. Abbreviation: DSM-5, *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, fifth edition.

Belang van individual growth curve (IGC) bij het kijken naar het maturatieprincipe in ontwikkeling van persoonlijkheidspathologie

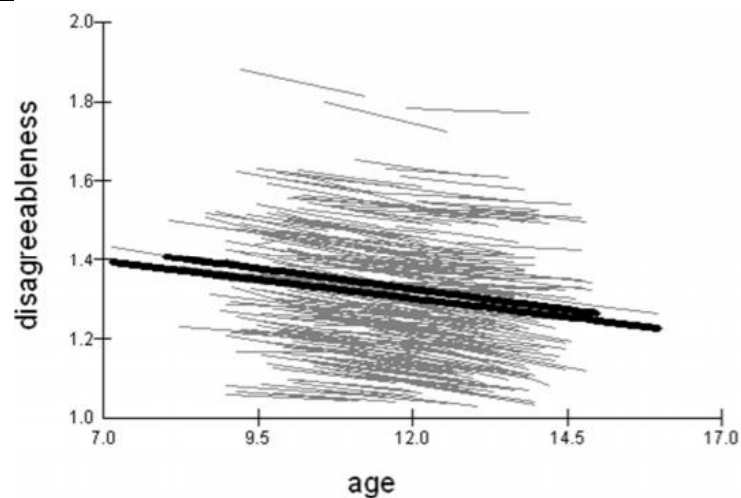
➤ **Op individueel niveau:** elk lijntje stelt 1 individu voor

- Als je kijkt naar alle lijntjes samen (groepsniveau), dan zie je een algemene daling (maturatie) over individuen heen
- Als je kijkt naar aparte lijntjes dan zie je dat sommige sneller of trager dalen
- ➔ Het is belangrijk om niet enkel te kijken naar niveau van de groep, maar **ook IGC perspectief (individual growth curve):** komt tegemoet aan heterogeniteit binnen een groep itv **onset (startpunt) en growth over time (snel of traag dalen)**

➔ **Kinderen die op heel jonge leeftijd een hoge onset tonen, of kinderen die stijgen doorheen de ontwikkeling hebben een heel hoog risico op een pathologische outcome: onafhankelijke predictoren!**

- Belang van metingen over de tijd heen!

➔ Kinderen uit gezinnen met een lage SES blijken voor beide predictoren hoger te scoren

Trait crystallisation

➤ Stijgende precisie naarmate kinderen ouder worden

➤ Hoe reflecteert trait crystallisation zich empirisch?

- Dark traits werken voorspellend voor dark traits in de volwassenheid
- Vanaf de adolescentie is het opeens veel preciezer

➔ = **threshold model vanaf midadolescentie mbt discriminerend vermogen**

➤ Trait crystallisation is méér dan alleen een tijdseffect

- Moest het enkel een tijdseffect zijn, dan zou deze grafiek een lineaire stijging moeten tonen

- We zien dat het stabiel blijft doorheen de kindertijd en vanaf de adolescentie piekt mbt specificiteit van dark traits

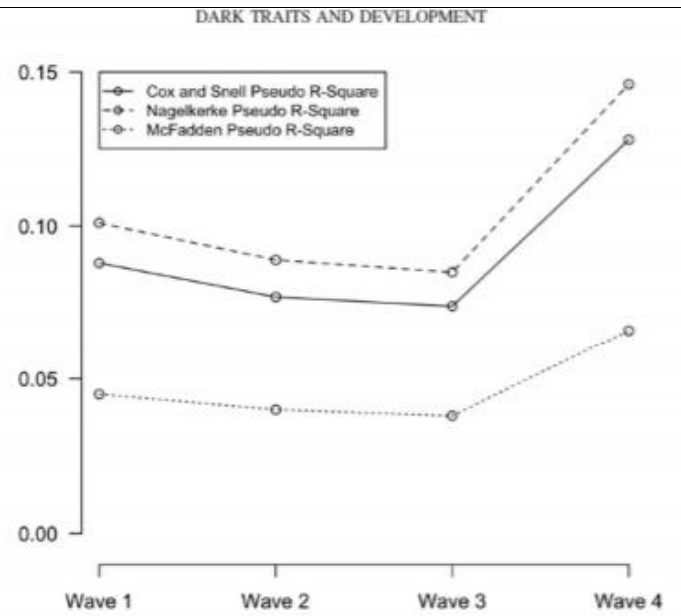

Figure 2. Quasi R^2 coefficients across time reflecting increasing ability of childhood Dark Traits to predict the prototypical adult dark triad personality profile.